№ 39 ოთხშაბათი, 14 ოქტომბერი 1909 წ.

მომავალი

№ 39 ოთხშაბათი, 14 ოქტომბერი 1909 წ.

ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

წარმოდგენა 7. **ქართული თეატრი** წარმოდგენა 7.

ხუთშაბათს, 15 ოქტომბერს 1909 წელს

მამა-დავითის საქალებო სკოლის სასარგებლოთ

ქართული დრამატ. საზოგ. დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება ბ-ნ **დ. მგალობლიშვილის** სადებიუტოთ პიესა ვ. სარდუსი

აი გიდი მეგობრებო!

კომ. 4 მოქ. თარ. კ. ბაქრაძისა.

მონაწილეობას მიიღებენ ქ-ნნი: ტასო აბაშიძე, ა. კარგარეთელი, მ. მდივანი, ბ. ნებიერიძისა, მ. ქილარჯიშვილი, ნ. ჯავახიშვილი; ბ-ნნი: ვ. აბაშიძე, ვ. გამყრელიძე, გ. გედევანოვი, ი. ზარდალიშვილი, ი. ივანიძე, კ. მესხი, ვ. მატარაძე, მგალობლიშვილი, შ. საფაროვი.

ადგილების ფასი: ლოჟები 11 მ. 70 კ-დან 5 მ-დე, პარტერი 2 მ. 70 75 კ.-დე, გალერეა 40 კ-დან 20 კ-მდე, მოწაფეთათვის 40 კაპ.

დასაწყისი სწორეთ საღამოს 8 საათზე.

მზადდება წარმოსადგენათ: «ორი ობოლი» ნ. მ. გაბუნია-ცაგარლის მონაწილეობით.

მორიგი რეჟისორი **კ. მესხი.** რეჟისორის თანაშემწე **ვ. ურუშაძე.**

საღამოს გამგე ქნ. ელ. ჯამბაკურიან-ორბელიანისა.

თფილისის სახაზინო თეატრი

საოპერო ამხანაგობა ანტ. ეიხენვალდის გამგეობით დღეს ჟ. ბიზეს ოპერა 4 მოქმ. (პროზით)

„კ ა რ მ ე ნ ი"

პარიზის თეატრის Opera Gomique-ის მსგავსათ. მუსიკალური და სასცენო დადგმა ანტ. ეიხენვალდისა.

მონაწილეობას მიიღებენ ქ-ნნი: არდი, ელაგინა, ზასლავსკისა, ფერრარი; ბ-ნნი: ბარსოვი, გუკასოვი, დემიანენკო, ევლახოვი, ობრუბოვი, პევცოვი, შოსტანი.

ფასები ჩვეულებრივია. **დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.**

ხვალ დღ. ვერდის **„ტრავიატა"**, ახლდება ე გუმპერდინკის **„ჰენზელ და გრეტელ"**.

ქართული თეატრი

ოთხშაბათს, 14 ოქტომბერს შესდგება

კონცერტი

ი. პ. სარაჯიშვილისა (ტენორი)

მონაწილეობას მიიღებენ ქ-ნნი: ი ს კ ა ნ დ ე რ (სოპრანო, ოპერის მსახიობი ქალი); ბ-ნი მ ე რ ე ნ ბ ლ ი უ მ (სკრიპკაზე დამკვრელი); ქ-ნი პ ო ლ ტ ა რ ა ც კ ა ი ა ს ი (როიალზე დამკვრელი); ბ-ნი ა მ ი რ ჯ ა ნ ი (ბარიტონი, საიმპერატორო სცენის ყოფილი არტისტი) და ბ-ნი დ ა ვ ი დ ო ვ ი (დეკლამატორი). აკომპონიმენტს დაუკრავს ბ-ნი ქართველიშვილი.

დაწვრილებით პროგრამებში. **დასაწყისი საღამოს 8½ საათზე.**

ძმ. ზუბალაშვილების სახალხო სახლი

ხუთშაბათს, 15 ოქტომბერს 1909 წ. სახალხო სახლთან არსებულ ქართულ წარმოდგენების მმართველ სექციისაგან წარმოდგენილი იქნება:

სამხედრო განაკში

დრამა 4 მოქმ. ბეიერლეინისა.

წარმოდგენაში მონაწილეობას მიიღებს სექციასთან არსებულ სცენის მოყვარეთა მთელი დასი.

ადგილების ფასი ერთი შაურიდან ათ შაურამდე.

ანონსი: შემდეგი ქართული წარმოდგენა გაიმართება შაბათ საღამოს, 24 ოქტომბერს. მზადდება წარმოსადგენათ «ღალატი» სუმბათაშვილისა და სხვა.

დაბეჯითებითა ვსთხოვთ საზოგადოებას სხვის ადგილზე ნუ დასხდებიან. პატარა ბავშვების თეატრში შეშვება სრულიად აკრძალულია. წესიერების დაცვაში, იმედია, თვით საზოგადოება დაგვეხმარება.

დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

რეჟისორი **შათირიშვილი.** ადმინისტრატორი **სვირელი.**

თფილისის კერძო სამკურნალო

30 მუდმივი საწოლი და სამშობიარო განყოფილებით. ქსენიევის ქუჩა, საკუთარი სახლი, № 7, „ვეტცელის" სასტუმროს ახლოს, ტელეფონი № 590.

ბალარჯევი ვ. დ. შინაგან და ბავშვ. ყოველ დღე, გარდა კვირისა 11—12 ს.

გედევანიშვილი მ. ა. ნერვების და ელ. ორშაბ., ოთხშ. და პარ. 10½—11.

გურკო ა. გ. შინაგანი. შაბათს 1—2 ს. და კვირას 11—12 ს.

კარშინი ა. ა. კანისა და ვენ., ყოველ დღე კვირას გარდა 2½—3½ ს.

მაღალაშვილი გ. გ. შინაგ., სამშ. და შაბ. 10—12.

მანსვეტაშვილი ვ. მ. შინაგანი. ორშაბ., ხუთშ. და შაბ. 1—2.

მელიქიშვილი ნ. ვ. ქირურ. და დედაკაც. ყოველ დღე 12—1 ს.

მუსხელიშვილი ვ. ს. თვალის. ორშაბათ., ოთხშ. და პარსკ. 2—2½ ს.

პირადოვი რ. ბ. ქირურგ., ყოველ დღე 11—12 ს.

პოპოვი ბ. ა. ყურის, ყელის და ცხვირის, ყოველ დღე, გარდა პარ. 2—2½ ს.

რცხილაძე ნ. კბილ. ყოველ დღე 9—11.

სობოლევსკი გ. ვ. ქირურგ. ყოველ დღე 9—11 ს.

თიკანაძე ი. ე. დედაკაც. საბებიო. ყოველ დღე 1—2 ს.

ფედოროვი ე. გ. მიკრ. ქიმ.-ბაქტ. გამოკვლევა.

(100—6—11)

ვოგზლის კერძო სამკურნალო

ღიაა ყოველდღე მოსიარულე ავათმყოფთათვის. ვოგზლის ქ., № 8; ს. ენფიანჯიანცისა (ტელეფონი 695).

ექ. ს. ვაშაკმაძე კბილის ავათმყ. ყოველ დღე 9—10 ს.

ექ. ი. გომართელი ყოველ დღე 2—3 ს.; შინაგან და ბავშვ ავათმყ.

ექ. ა. ნ. დიასამიძე: ყოველ დღე 11½—12½ ს.; სიფილ., ვენ. და კანის ავათმყ.

ექ. ნ. მ. მელიქიშვილი: ყოველ დღე; 1—2 ს.; დედათა და ქირურგ. ავათმყ.

ექ. ბ. ა. პოპოვი: ყოველ დღე, გარდა კვირისა 12—1 ს.; ყელის, ცხვირის და ყურის ავათმყ.

ექ. ვ. ს. მუსხელიშვილი: სამშაბათს ხუთშაბ. და შაბათს 2—2½ ს.; თვალის ავათმყოფ.

ექ. ე. გ. ფედოროვი: ყოველ დღე, გარდა ოთხშ. და კვირ. 11—12 ს. შინაგანი და ბავშვ.

მიკროსკოპიული, ბაქტერიოლოგიური და ქიმიური გამოკვლევანი, აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძათ გასინჯვა.

ფასები რჩევისათვის **50** კაპ., ოპერაციები და კონსულტაცია მორიგებით.

(100—11)

იაფათ

იყიდება **ს. ნიგოითში** (გურიაში) რკინის გზის სადგურის ახლო საუცხოვოთ მორთულ-მოწყობილი სამოსახლო: დიდი ეზო, 5 ოთახიანი ოდა—სახლი, დიდი სამზარეულო სახლი, 2 ბეღელი, 2 სასიმინდე კარგათ მოწყობილი წისქვილი, წყლის ჩამური და სხვა საოჯახო შენობები. ეზოში დარგულია სხვა და სხვა კარგი ჯიშის ხეხილები. აღმოსავლეთით აკრავს 15 ქცევიანი მთა-ადგილი, ვენახით და ხეხილებით გაშენებული, კარგი ჰაერით და სახნავ-სათესით. სამი მხრიდან ჩაუვლის ფართე საურმე შარა-გზა.

პირობების გაგება შეიძლება ს. ნიგოითში მღვდელ ე. კალანდარიშვილთან და თფილისში, „მომავალის" რედაქციაში.

0—თ—6

იბეჭდება და მოკლე ხანში გამოვა ახალი წიგნი კ. პ. კანდელაკისა.

კოოპერაცია

(თეორია, ისტორია და პრაქტიკა).

კბილის ექიმი

ს. ვამაყმაძე

აბასთუმანიდან დაბრუნდა. ავათმყოფებს ღებულობს **ახალ ბინაზე** დილით: 9—2 საათ. საღამოს: 5—7 საათ. ვერის დაღმართი, სახლი № 15.

კბილის ექიმი

ი. შ. ჭანტურია

იღებს ავათმყოფებს დილით 8—9 ს. საღამოთი 3—7 ს.

კვირა-უქმე დღეს 9—1 საათ. ავჭალის № 71 (კიროჩნი ქუჩის ახლოს).

სახელმწიფო დუმა

(პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

მეორე სხდომა.

12 ოქტომბერი.

სახელმწიფო დუმის მეორე სხდომა გაიხსნა 22 ოქტომბერს დილის 11 საათზე და 20 წუთზე. თავმჯდომარეობს თ. ვოლკონსკი. **გრაფი კაპნისტი** მოხსენებას აკეთებს მიწების მოწესრიგების დებულების კანონ-პროექტის შესახებ. მოხსენებაში აღნიშნულია, რომ მიწათმფლობელობის გაფართოება რუსეთში შეუძლებელი შეიქნა, საჭიროა მიწით სარგებლობის მოწყობა, მიწის კულტურის გაუმჯობესება, რისკენაც სავსებით მიმართულია ეს კანონ-პროექტი. განზრახულია კანონი გავრცელებულ იქნეს ყველა მიწებზე, როგორც წვრილ მიწათმფლობელობის, ისე სანადელო და კერძოზე.

მიწათ-მოწესრიგების მთავარმა გამგემ აღნიშნა კანონ-პროექტის საბოლოო მიზანი,—საშუალება მიეცეს თვითოეულ მიწის მუშას როგორც უნდა ისე მოიხმაროს თავისი ნაკვეთი მიწა და მეტი ნაყოფი გამოაღებინოს. **ანდრეიჩუკი** წინააღმდეგია გავრცელებულ იქნას კანონ-პროექტი სამხრეთ დასავლეთ მაზრის საზოგადო სახმარებელ მიწებზე და სერვიტუტებზე **ბერეზოვსკი** პირველი აცხადებს, რომ კადეტები კანონ-პროექტში ვერ ხედავენ ღრმა პრინციპიალურ განსხვავებას, რომელიც წარმოსდგა 9 ნოემბრის უკაზის განხილვის დროს. კანონ-პროექტის უმთავრესი ნაკლულევანებები არის აღნიშნულ ზომების ძალათ თავზე მოხვევა და ცალმხრივობა. გლეხები ეხლა ღებულობენ მიწებს დიდ ფასებში, იმ დროს, როდესაც უნდა აძლევდენ მათი ქონებრივ შეძლების კვალობაზე. ის წინადადებას იძლევა შესდგეს ადგილობრივ მიწების მომწესრიგებელი კომისიები. **როდიჩევი** წინადადებას იძლევა უპირველეს ყოვლისა ეცადონ შემოღებულ იქნას რუსეთში უფლებრივი წესები, პროტესტს აცხადებს გამოეყოს სასამართლოს და მიწების მომწესრიგებელ კომისიას გადაეცეს ქონებრივ უფლების საკითხები. არა თუ გლეხებ შორის, არამედ მათ მეზობელ თავად-აზნაურებსა და გლეხებ შორის დავის საქმე ადმინისტრატიულ ორგანოების ხელში იქნება. (ხმები მარჯვნიდან: ძალიან კარგი, ჩვენ მზათ ვართ) რასაკვირველია, თქვენ მზათ ხართ, რადგან—კატკოვის თქმისა არ იყოს—თავად-აზნაურებს გუბერნატორი კერძოთ მიიღებს და მოუსმენს (მარცხნით ტაშის ცემა), მაგრამ უფლება ყველა წოდებისთვის ერთგვარი უნდა იყოს. **კროპოტოვი** ფიქრობს, რომ ამ კანონ-პროექტით გლეხებს მხოლოდ საშუალება ეძლევა დააგირაონ და გაყიდონ თავიანთი მიწები. შრომის ჯგუფი წინააღმდეგ მისცემს ხმას, სანამ დუმის უმრავლესობას მემამულეები, ჩინოვნიკები და მღვდლები შეადგენენ. **ბულატი** აცხადებს, რომ ლიტველებისთვის ამ კანონ-პროექტში სასარგებლოა ის ადგილი, სადაც ნაჩვენებია „ნაკვეთებზე" გადასვლა. ამიტომ ლიტველები მხარს არ უჭერენ შრომის ჯგუფს და ხმას მისცემენ კანონ-პროექტის მუხლებრივ განხილვას. სხდომა შეწყდა.

სხდომის განახლებისას ლაპარაკობს **კუტლერი**—ის ამბობს, რომ კანონ-პროექტი არც ძლიერ მოსაწონია, როგორც ეს ზოგიერთებს გონია და არც სულ დასაწუნი. ის ნამდვილი ტეხნიკურია. რომ არ ვებრძოლოთ მიწების სიმცირეს, ეს ის იქნება, რომ შევქმნით პროლეტარიატს და მივუახლოვდებით მარქსისტულ პროგრამას. **გრ ბობრინსკი**—(ადგილიდან) აი, ხომ ხედავთ, ს. დემოკრატებს კი არ უნდათ მიიღონ კანონ-პროექტი. **კუტლერი**—დიახ, ეს მე მაკვირვებს. შემდეგ ის ვრცლათ ეხება მიწების მოწესრიგების დაწესებულებების მოუწყობილობას. **შიდლოვსკი**—წინანდელ ყველა ორატორებს პასუხს აძლევს. მისი აზრით კანონ-პროექტი არც ისე მოსაწონია და არც სულ დასაწუნი, რადგან ასეთი თვალსაზრისით კითხვის გადაწყვეტა არ შეიძლება. **მარკოვი მეორე** უარს ამბობს სიტყვაზე. სხდომა შეწყდა.

სხდომა ისევ განახლდა 8 საათსა და 45 წუთზე. **ბელოუსოვი** აცხადებს, რომ ს.-დემოკრატების შეხედულება განსახილველ კანონ-პროექტზე სრულიად ეწინააღმდეგება მომხსენებლის მიერ გამოთქმულ აზრს. მომხსენებლის აზრით ყოველივე პროგრესის დაუძინებელი მტერია აქა-იქ ნაკვეთი მიწები, სოციალ-დემოკრატების აზრით კი—მემამულეთა ლატიფუნდიები. ს.-დემოკრატები ფიქრობენ, რომ რადგან რუს გლეხებს მიწა არა აქვთ, მეტია მის აქა-იქ ნაკვეთ მიწების მფლობელობაზე ლაპარაკი. ხალხის შრომის პირობების გაუმჯობესება დღევანდელ პირობებში შეუძლებელია. გლეხის შრომას არ შეუძლია ნაყოფი გამოიღოს, როცა მას ყოველ მხრიდან ხიშტები აქვს მოღერილი. ხალხის შრომის პირობების გაუმჯობესება შეუძლია მხოლოდ ფართე დემოკრატიულ რეფორმებს (მარცხნით ტაშისცემა). **როზანოვი** უარყოფს კანონ-პროექტს. **ბალაკლაევი** აყენებს მორიგ საქმეებზე გადასვლის ფორმულას და ამბობს, რომ საჭიროა ანგარიში გაუწიონ რუსეთის ცხოვრების განსაკუთრებულ თვისებებს. **პოლოვცევი** კანონ-პროექტში ხედავს გლეხების ბატონყმობისაგან განთავისუფლების მეორე ნაბიჯს. ჭკუის სიმჩატე,—ძველი რეჟიმის მინისტრების დამახასიათებელი თვისებაა, ამბობს პოლოვცოვი (სიცილი და ტაშის ცემა), მიმოხილვის ციფრები, რომელთაც, სამწუხაროთ, ზოგიერთი დეპუტატები არ იცნობენ (სიცილი), ცხადათ ამტკიცებს, რომ რაც ჩქარა მოიცილებთ ამ კანონ-პროექტს თავიდან, მით მეტ სარგებლობას მოუტანთ რუსეთს (ტაში).

მღ. სოლოვიევიჩი პირადათ და გლეხთა ჯგუფის მონდობილებით სიხარულით ეგებება მიწის მოწესრიგების პროექტს. მიღებულ იქნა უბრალო გადასვლა პროექტის მუხლებათ კითხვის შესახებ. მემარცხენეები ამის წინააღმდეგი არიან.

თავმჯდომარე აცხადებს, რომ სოციალდემოკრატების მიერ შემოტანილია საჩქარო შეკითხვა. შეკითხვის წაკითხვას ანდობს მდივნის უფროს ამხანაგს, ზამისლოვსკის. **ზამისლოვსკი** აცხადებს, რომ, როგორც ერთგული ქვეშევრდომი, ის უარს ამბობს უკანონო შეკითხვის გამოქვეყნებაზე (მარჯვნივ ტაშის ცემა). **თავმჯდომარე:** შეიძლება, ნებას მომცემთ, შეკითხვა არ გამოვაქვეყნო? ხმები მარცხნიდან: არა, გამოაქვეყნეთ! მდივნის ადგილს იჭერს **სოკოლოვი** და მემარცხენეთა მოწონებით შეკითხვას კითხულობს. უკიდურესი მემარჯვენენი სხდომის დარბაზს სტოვებენ. **პოკროვსკი 2** მხარს უჭერს შეკითხვის სიჩქარეს და ამტკიცებს, რომ მე-96 მუხლის განმარტებით აღმასრულებელი ძალა, რომელიც საკანონმდებლო მოქმედებაში არავითარ მონაწილეობას არ ღებულობს, ძირითადი კანონების ძალით გადაჭრით საკანონმდებლო დაწესებულებებს ხელიდან აცლის კანონმდებლობის მთელ რიგს. თავმჯდომარე რამდენჯერმე სიტყვას აწყვეტინებს ორატორს და სთხოვს არსებითათ ნუ შეეხება საკითხს, არამედ მისი საჩქაროთ განხილვის შესახებ ილაპარაკოს. **გუჩკოვი** ამბობს, რომ შეკითხვას დიდი მნიშვნელობა აქვს, თუმცა მემარცხენეების განმარტებას არ ეთანხმება, ვინაიდან, მისი აზრით, მემარცხენეებმა ეს დიდი საკითხი პარტიულ კინკლაობათ აქციეს. გუჩკოვი მოითხოვს შეკითხვა გადასცენ კომისიას და ორი კვირის ვადა დაუნიშნონ, რომ კომისიამ შესძლოს შეკითხვის „გასალაშინება". **ჩხეიძე** აცხადებს, რომ სოციალდემოკრატებს მიზნათ აქვთ ამ შეკითხვის შეტანით ოქტომბრისტების ნამდვილი სულის კვეთება გამოააშკარაონ. **თავმჯდომარე** სთხოვს შეკითხვის დაჩქარების შესახებ ილაპარაკოს. **ჩხეიძე:** გუჩკოვის პასუხი—ეს კონსტიტუციისათვის მოუმწიფებელი კაცის გაბრაზებაა (სიცილი), და თუ გუჩკოვმა სოც. დემოკრატები ცუდ ვექილებს ამსგავსა, სოც. დემოკრატებსაც შეუძლიათ სთქვან, რომ გუჩკოვის პასუხი გამოუცდელ ვაჭრის მსჯელობას გავს (სიცილი). კენჭის ყრის დროს უმრავლესობამ, სოც. დემოკრატების და „ტრუდოვიკების" წინააღმდეგ შეკითხვა საჩქაროთ არ იცნო. შეკითხვა ერთხმათ გადასცეს კომისიას, რომელსაც ორი კვირის ვადა დაუნიშნეს. 11 ს. და 20 წ. სხდომა დაიხურა. შემდეგი სხდომა დანიშნულია 14 ოქტ. დილის 11 საათზე.

დეპეშები

(პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

13 ოქტომბერი.

რუსეთი.

ტაშკენტი. თოვლი მოვიდა. სიცივე ოთხ გრადუსამდეა.

ტამბოვი. კირსანოვის მაზრის ცარევსკის ვოლოსტში დამით გაძარცვეს მედუქნე, მდედლი და სავოლოსტო სამმართველო. დასწვეს სამმართველოს კასის წიგნები, დოკუმენტები და სასამართლოს საქმეები.

მოსკოვი. დილის ათ საათზე სამმა შეიარაღებულმა უცნობმა განიზრახა კუზნეცოვის ხიდზე შეერთებულ ბანკის გაძარცვა. ერთი ვესტიბიულში გაჩერდა, დანარჩენები „უბორნაში" და ელოდენ მეარტელეებს. როცა მეარტელეები მოვიდენ, ერთი მათგანი გავიდა უკან და დანარჩენებს დაუძახა. მათ ბანკის მოსამსახურე შეეფეთა, ერთმა მოინდომა რევოლვერი ესროლა, მაგრამ წაართვეს და დაიჭირეს; დანარჩენები გაიქცენ.

ჩერნიგოვი. დამის სამ საათზე ცხენით ბრუნდებოდა გუბერნატორი მაკლაკოვი. საერობო საავადმყოფოს ახლო ხრამში გადაიჩეხა, ჩამოვარდა ცხენიდან და ფეხი მოიტეხა.

პეტერბურგი. ვარშავის, ლიუბლინის და სედლეცის გუბერნიებში გაძლიერებული დაცვის წესები გაგრძელებულ იქნა 1910 წლის 4 სექტემბრამდე.

პეტერბურგი. გაზ. „პეტერბურგერ ცაიტუნგის" რედაქტორი კიუმელგენი 1000 მანეთით დააჯარიმეს წერილის „ფინლიანდიის გელსინგფორსი 21 ოქტომბრიდან" მოთავსებისათვის. გაზ. „ზემშჩინა"-ს რედაქტორი გლინკა იანჩევსკი დააჯარიმეს 300 მან.

ადგილობრივ მეურნეობის საქმეთა საბჭომ განიხილა თავის კომისიის დასკვნა 1890 წლის საერობო დებულების დასავლეთ ცხრა გუბერნიებზე გავრცელების შესახებ და შემდეგი დაადგინა: ამ დებულების გავრცელების დროს საჭიროა შეტანილ იქნას შესაფერი ცვლილებები და დამატებები რუსეთის სახელმწიფოებრივ ინტერესების უზრუნველ საყოფათ. საერობო არჩევნები უნდა მოხდეს უწოდებრივო ნიადაგზე რუსი ამომრჩევლები განცალკევებულ უნდა იქნენ პოლონელ ამომრჩევლებისგან და განაწილებულ იქნას მათ შორის ხმოსანთა საზოგადო რიცხვი. საერობო დაწესებულებებში ზოგიერთ თანამდებობებზე აუცილებლათ უნდა დაინიშნონ რუსები. დასასრულ სამაზრო და საგუბერნიო ხმოსანთა განაწილების დროს ნაციონალურ ამომრჩეველთა ჯგუფებ შორის სახეში უნდა მიიღონ მცხოვრებთა რაოდენობა და მათი უძრავი ქონების ღირებულება. მიღებულ იქნა აგრეთვე შესწორება, რომ საერობო კრებების ნახევარი შემადგენლობა რუსები იყვნენ.

პეტერბურგი. იუსტიციის მინისტრმა დუმაში წარადგინა შემდეგი კანონ-პროექტები: გაუქმებულ იქნას აკრძალვა გაცნონ ნაფიც მსაჯულებს რა სასჯელი მოელის დამნაშავეს, წინასწარ დატუსაღების ჩათვლა, სისხლის სამართლის წესდების მე-32 სტ. ვარშავის გუბერნიის სასამართლოს ოლქზე გავრცელების შესახებ და სხვა.

ოდესის გრადონაჩალნიკმა შეატყობინა დუმის თავმჯდომარეს, რომ ოდესიდან არჩეული დეპუტატი ბროდსკი 1416 და 770 სტ. ძალით პასუხის გებაში იქნა მიცემული—არკადის და ეფიმის სახელის უკანონოთ მითვისებისათვის.

პეტერბურგი. ეკატერინბურგში ვერხო-

ტურიაში და მათ მაზრებში გაძლიერებული დაცვის წესები გაგრძელებულ იქნა 1910 წლის 4 სექტემბრამდე. ბახმუტის მაზრაში საგანგებო დაცვის წესები—1910 წლის 20 აპრილამდე. იალტასა და მის მაზრაში საგანგებო დაცვის წესები და თავრიდის გუბერნიის დანარჩენ მაზრებში გაძლიერებული დაცვის წესები 1910 წლის 26 აპრილამდე. კასპიის იქითა მხარეში, კრასნოვოდსკში, კიზელ არვატში, ასხაბადში და მერვში 1910 წლის 17 მარტამდე.

ივანო-ვოზნესენსკი. შუიდან ერთ ვერსზე ს. პაპოილოვკაში გლეხის სახლში ყუმბარა აფეთქდა. მოკვდა ერთი. გაჩხრეკის დროს იპოვნეს ოთხი ყუმბარა, რევოლვერი და პატრონები.

კიუვენეპ. გერცენშტეინის მოკვლის საქმე. გამოიტანეს განაჩენი გერცენშტეინის მოკვლის საქმის შესახებ. ლარიჩკინი დამნაშავეთ სცნეს, რომ მან ხელი შეუწყო წინასწარ განზრახულ მკვლელობას, კრასოვსკი—წაქეზებას და მიუსაჯა ექვსი წლით „დასამშვიდებელ სახლში“ (смирительный домъ) დამწყვდევა და 10 წლით მოქალაქობრივ ნდობის ჩამორთმევა. დუბროვინის საქმის განხილვა შეჩერდა. მომჩივნებს უფლება აქვთ განაახლონ საქმე, უკეთუ დუბროვინი ფინლანდიაში მოვიდა.

ზუგდიდი. სტრაჟნიკების ტანისამოსში გადაცმულმა ყაჩაღებმა მოიტაცეს გაჭარი ფიფია და ტყვეთ წაიყვანეს. მათ იძულებული ჰყვეს ნათესავები გადაეხადათ მის გამოსასყიდათ 500 მანეთი.

ვოლოგდა. შუადამეზე წამლის საწყობის მოდარაჯე სალდათმა მოკლა სატუსაღოს ზედამხედველი, რომელიც ბოროტგამზრახველი ეგონა.

ეკატერინოდარი. ს. გეტმანში ბოროტგამზრახველებმა მოკლეს სახელმწიფო არყის დუქნის ნოქარი და მისი ცოლი. მოიტაცეს 3163 მ.

ხ ო ლ ე რ ა.

პეტერბურგი. დღე და ღამეში ხოლერით ავათ გახდა 11, მოკვდა 2, ავათ არის 264. ქალაქის ახლო-მახლო ავათ გახდა 1, ავათ არის 16.

სამეურნეო თათბირი ერობის შესახებ.

მერვე სხდომა, 12 ოქტომბერი.

კურიების მიღების შემდეგ და აბელოვის მოხსენების წაკითხვის შემდეგ წყლის სარგებლობის შესახებ, სიტყვა ეძლევა თ. ჩოლოყაშვილს მოხსენებისათვის მცირე ერების უფლების დაცვის შესახებ. ის კითხულობს სექციის დადგენილებას ამ კითხვის შესახებ, რომელიც უარყოფს უმცირესობის განსაკუთრებულ დაცვის საჭიროებას.

ს. ეირანოვი. ეს საკითხი ჩვენის მეოხებით არ არის დასმული. ის წამოყენებულია ნამესტნიკის ცირკულიარში გუბერნატორების მიმართ. რითი ხელმძღვანელობდენ ცირკულიარის შემდგენელნი, როცა ამ საკითხს ჩვენ განსახილველათ სვამდენ? მით უმეტეს, რომ არც ერთ სახელმწიფოში არ დასმულა ეს კითხვა რაიმე წარმომადგენლობითი სისტემის შემოღების დროს, როგორც სახელმწიფოებრივ, ისე ადგილობრივ დაწესებულებებში. მხოლოდ შემდეგ, როცა საარჩევნო კანონის ნაკლი გამოჩნდებოდა, მიმართავდენ ამას და კიდეც ვხედავთ, რომ რამდენიმე სახელმწიფოებმა შემოიღეს პროპორციონალური საარჩევნო სისტემა. ასევე იყო რუსეთში 1864 და 1890 წ. საერობო დებულების შემოღების დროს და 1870 და 1892 საქალაქო თვითმართველობის დებულების შემოღების დროსაც. ამ კანონებში უპირატესობა ეძლევა ზოგიერთ წოდებებს და ამ წოდებათა ფარგლებში კი უმრავლესობას მინიჭებული აქვს შეუზღუდავი უფლებები. მაშ, რითი აიხსნება ასეთი არა ჩვეულებრივი კითხვის დასმა? სჩანს, რაღაც სპეციფიკურ პირობებმა შექმნეს ეს კითხვა. პირველ ყოვლისა მხედველობაში უნდა მივიღოთ ერთა მრავალგვარობა. მართლაც, არსად ისეთი მხარე არ მოიძებნება, როგორიც არის კავკასია. თფილისის გუბერნიის პატარა ტერიტორიაზე თითქმის 20 ნაირი ხალხი სცხოვრობს. მათ შორის ათამდე მკვიდრი მცხოვრებლებია, ხოლო დანარჩენები მერმეთ მოსულნი. არც ერთი ეს ეროვნება არ შეადგენს უმრავლესობას 808,000 სულისაგან, გარდა ქალაქების მცხოვრებლებისა უფრო მრავალ რიცხოვანია ქართველები, რომლებიც 345,000 შეადგენენ, შემდეგ სომხები—160,000 სული, თათრები—92,000, ოსები—69,000, ბერძნები—39,000, რუსები—27,000 და სხვა. აქ მრავალია ისეთი ერებიც, რომელთაც არც 1000 სული მოეპოვება. მეორე მხრით, ჩვენ ვხედავთ, რომ ამ უკანასკნელ წლებში, განსაკუთრებით 17 ოქტომბრის შემდეგ ეროვნული კითხვა ძლიერ გამწვავდა. ამ გზას ვერ ასცდა ჩვენი მხარეც. ეს კითხვა ისე გამწვავდა, რომ რუსთა ინტერესების დასაცველათ კავკასიაში უკვე გვაქვს ორი კანონი, ერთი სახელმწიფო დუმაში არჩევის დროს—რუსთა წარმომადგენლობა, ხოლო მეორე ქ. ყარსის თვითმართველობაში განსაზღვრავს რუს ხმოსანთა რიცხვს. ეს საერთო პოლიტიკის შედეგია, რაიც ნათლათ სჩანს 9 ოქტომბრის დეპეშიდან, რომელიც მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის სტოლიპინის სიტყვას გადმოგვცემს ადგილობრივ მეურნეობის საბჭოს წინაშე. ეს საბჭო, ეხლანდელ სესიაში უნდა შეეხოს 9 დასავლეთ გუბერნიებში საერობო დებულების შემოღების საკითხს. სტოლიპინმა ხაზი გაუსვა იმ აზრს, რომ დაცულ იქნას დასავლეთ გუბერნიებში რუს მცხოვრებთა ინტერესები საერობო დაწესებულებებში. ასეთია საქმის ვითარება. როგორ გადასწყვიტა სექციამ ეს საკითხი? მან უკუ აგდო ეს კითხვა და გამოსთქვა მისი უსაფუძვლობა. მართლაც, ერობას, როგორც სამეურნეო და ეკონომიური დანიშნულების მქონე ორგანიზაციას, არ შეუძლია ეროვნული კითხვა დასვას. მეურნეობის საქმე ყველა ერებისათვის ერთნაირია. მაშასადამე, ამ მხრივ საჭიროც არ არის ეროვნულ უმცირესობის წარმომადგენლობა. რაც შეეხება ერობათა კულტურულ-განმანათლებელ დანიშნულებას, აქ კი მოსალოდნელია ასეთი კითხვის არსებობა. ამ კითხვას საუკეთესოთ სჭრის დღეს არსებული ეროვნებათა ურთიერთობა. იგი ამტკიცებს რამდენათ კეთილი განწყობილება არსებობს მათ შორის. ამის საუკეთესო მაგალითია თფილისის თვითმართველობა პირველდაწყებითი განათლების საქმეში. აქ ყველა ერებს ერთგვარი და ჯეროვანი ყურადღება აქვს მიქცეული და ამ ნიადაგზე კონფლიქტები არ ხდება. ამიტომ მეტია ის შიშიანობა, რომელიც გამოსთქვა ბ. გვაზავამ საოლქო ერობის შემოღების შესახებ კამათის დროს. სექციაში ეს კითხვა უარყვეს და რუსთა წარმომადგენლებიც ამ ნიადაგზე იდგენ. უკანასკნელ გარემოებას ხაზს ვუსვამ. წინადადებას ვაძლევ თათბირს მიიღოს სექციის დადგენილება, რომელიც საუკეთესო გამომხატველი იქნება ეროვნებათა შორის და აგრეთვე ადგილობრივ ერებთა და რუსთა შორის არსებული განწყობილებისა.

ვესელოვზოროვი. მე 12 წელიწადია ქალაქის საბჭოს ხმოსანი ვარ და არ შემიძლია ვთქვა, რომ ამ ხნის განმავლობაში რაიმე საბუთიანი უკმაყოფილება გამოეთქვას ვინმეს რუსთა ინტერესების შელახვის გამო. მართალია, პრესა ხშირათ უკმაყოფილებას გამოსთქვამდა, რომ საბჭოში ცოტაა რუსებიო, მაგრამ ეს საარჩევნო წესების უვარგისობის ბრალია და არა სხვა რამის. რუსების უმრავლესობა ჩინოვნიკებია, საკუთრებას მოკლებული, და ამიტომაც არის, რომ მას მეტი წარმომადგენელი არ ყავს საბჭოში. ქალაქში 280 ათასი მცხოვრებია და ქალაქის არჩევნებში კი მხოლოდ 2,800 შეუძლია მონაწილეობა მიიღოს. ჩემ თვალწინ განვლო სამმა საარჩევნო კამპანიამ და ქართველებიც და სომხებიც ემუდარებოდენ რუსებს კენჭი ეყარათ, მაგრამ ამაოთ. მიუხედავათ ამისა, 70 ხმოსნიდან რუსებია 14. ისინი ქართველებმა და სომხებმა გაიყვანეს. 1844 წელში ლენქორანში გადმოსახლდენ მალაკნები. მიუხედავათ იმისა, რომ მათ შეხვდათ აუტანელ პირობებში მუშაობა, მაინც გამდიდრდენ და საკმაო შკოლებიც გახსნეს. თფილისის გუბერნიაში არის რუსის სოფლები. ხელი-ხელ ჩაკიდებული მუშაობა და მეგობრული განწყობილება უპირველესი გარანტიაა კეთილდღეობის. სპეციალური კანონის შექმნა რუსთა ინტერესების დასაცველათ პირ-იქით, გამოიწვევს შეტაკებებს და დაარღვევს არსებულ მეგობრობას. (ტაშისცემა).

გერცოვი (ხარჯის ამკრები ინსპექტორი). უმცირესობის ინტერესების დაცვა უსარგებლოა თვით მათთვის. განსაკუთრებული კანონის ძალით რომ ხმოსანთა უმრავლესობა რუსებს ექნეს, მიუხედავათ მათი რიცხვითი ნაკლებობისა, ეს თანაგრძნობას ვერ გამოიწვევს. ადგილობრივი მკვიდრნი ირჩევენ რუსებს ქალაქის საბჭოშიაც და სახელმწიფო დუმაშიაც. აიღეთ ბორჩალოს მაზრა, სადაც ადგილობრივ მკვიდრთ აირჩიეს რუსი ამომრჩევლები, თუმცა მკვიდრნი უმრავლესობას წარმოადგენენ. ჩვენ ყველანი ერთი ქვეყნის მოქალაქენი ვართ. (ტაშის ცემა).

დ. გონაშვილი (გლეხი). გლეხებისთვის არ არსებობს ეროვნებათა შორის გამწვავების საკითხი. არასოდეს ჩვენში უმრავლესობა არ ავიწროვებს არც ერთ უმცირესობას, არა თუ ეროვნულს. მათთვის ცალკე კანონის გამოცემა პირიქით, შექმნის უსიამოვნებას.

გულიშვილი. საქართველო თავისი ნებით შეუერთდა რუსეთს და აბა, როგორ იქნება, რომ ქართველებმა ისინი შეავიწროვოს.

ახლათ ჩამოსული დუხობორების წარმომადგენელი მოითხოვს, რომ მათ ხელს არ უშლიდენ სხვა ერები, ქართველები, სომხები და თათრები.

გულიშვილი უკანასკნელი ორატორის სიტყვები მაკვირვებს. თუ მათ არ უნდათ ჩვენთან რაიმე საერთო იქონიონ, მაშ, წავიდენ იქ, საიდანაც მოსულან.

კრებამ ერთხმათ უარყო ეროვნებათა უმცირესობის დაცვის საჭიროება.

შ თ ა ბ ე ჭ დ ი ლ ე ბ ა ნ ი

V.

როგორც გუშინ ვსწერდით, კითხვა კურიალური არჩევნების შესახებ ერთ უმთავრეს საჭირ-ბოროტო კითხვათ გადაიქცა. კამათი ამ კითხვის შესახებ ჯერ კიდევ სამი დღით ადრე დასრულდა, მაგრამ კენჭის ყრას კი ბოლო არ მოეღო.

მაშინ, როცა თითქმის ყველა კითხვებს ხელათ სწყვეტდენ კამათის დასრულებისათანავე—ამ კითხვის გადაჭრას არა ეშველა რა. კენჭის ყრის ასე გაჭიანურებაც, რაღაც ათასგვარი წვრიმალი მიზეზებით, ნათლათ მოწმობს, რომ ყოველივე ზომები იყო მიღებული—კითხვა კურიის სასარგებლოთ გადაწყვეტილიყო. სამ უკანასკნელ ყველა სხდომის გახსნის წინ ჩამოატარებენ ხოლმე ქაღალდს ხელის მოსაწერათ, თუ ვინ ემხრობა და ვინ წინააღმდეგია კურიალური არჩევნების. ჩამოტარების შემდეგ ცხადდება, რომ კითხვის საბოლოო გადაჭრა გადაიდო. დღეს კი ეს კითხვა აუცილებლათ ასე თუ ისე უნდა გადაიჭრას. უკვე ყველანი ხელს აწერდენ სხდომის გახსნამდე. ჯერ კიდევ თავიდანვე გამოირკვა, როგორც მოსალოდნელი იყო, რომ გლეხების წარმომადგენლნი ყველა წინააღმდეგი კურიის გავრცელდა ხმა, რომ გუბერნატორი გამწყრალია გლეხებზე იმისათვის, რომ მათ კურიის წინააღმდეგ მისცეს ხმა. ეს ხმა გავრცელდა სწორეთ მაშინ, როცა უკანასკნელათ შეუდგენ ხელის მოწერით კენჭის ყრას. ცხადია, გლეხებს აშინებენ, აფრთხობენ, რომ ამ რიგათ იძულებული გახადონ ხმა მისცენ, თავის სურვილის წინააღმდეგ კურიალურ არჩევნებს. მაგრამ გლეხები შიშს არ უფრთხიან და კურიალური არჩევნების წინააღმდეგ აწერენ ხელს.

აგერ კ. თუმანოვი ემუდარება გლეხებს: იწამეთ ღმერთი, მიეცით ხმა კურიას, მარა გლეხები თავისას არ იშლიან და დაბეჯითებით ეუბნებიან: ჩვენ უკვე მივიღეთ რაც გვინდოდა. ე. ი. კურიის წინააღმდეგ მივეცით ხმა. გაიხსნა სხდომა თუ არა, ხმები ჯერ კიდევ არ ყოფილა დათვლილი, რომ დგება სამოდუროვი და აცხადებს: კურიის შესახებ კითხვაში ჯერ კიდევ არ ვართ გამორკვეული, ხელი მოვაწერეთ, მაგრამ ისე, კითხვის შეუსწავლელათ და გთხოვთ კამათიც განაახლოთ და ხელ-ახლა კენჭის ყრაც. სამადუროვის განცხადებამ გლეხები განცვიფრებაში მოიყვანა. ძებნიაშვილი აცხადებს, რომ თუ სამადუროვი მხოლოდ თავის თავის შესახებ ამბობს, „არ ვართ გამორკვეულიო“—ეს მისი ნებაა რასაკვირველია, მარა თუ ჩვენც გვგულისხობს, მაშინ საჭიროთ მიმაჩნია განვაცხადო, რომ ჩვენ კურიალური არჩევნების წინააღმდეგნი ვართ, გვესმის ამ კითხვის შინაარსი და შეგნებულათაც მივეცით ხმა წინააღმდეგ, ამიტომ ხელ-ახალი კამათი და კენჭის ყრა ზედ-მეტათ მიგვაჩნიაო. ასეთივე აზრი გამოსთქვა ავჭალის წარმომადგენელმა და მათ მხარი დაუჭირეს ყველა გლეხებმა.

მიუხედავათ ამისა, მაინც ჩამოატარეს ფურცელი ხელ-ახლა კენჭის საყრელათ, მაგრამ გლეხების წარმომადგენლებმა თითქმის ერთხმათ უპასუხეს ჩამომტარებლებს: ჩვენ უკვე მივეცით ხმა და სხვას მიმართეთო.

სანამ ხმას შეკრებდენ, წყლების სარგებლობის შესახებ მოხსენებას კითხულობს აბელოვი. მოხსენების გათავების შემდეგ თავმჯდომარე აცხადებს კენჭის ყრის შედეგს: კენჭის ყრაში მონაწილეობა მიუღია 53 წევრიდან—50. ორმა თავი დაიჭირა, ერთიც არ იყო. ამ 50-დან—24 კურიის წინააღმდეგ მისცა ხმა, ხოლო 26—სასარგებლოთ. ამ რიგათ, ამდენი ჭიპან-წყვეტის და ცდა-მაცადინეობის შემდეგ, ორი ხმის უმეტესობით, როგორც იქნა, გაიყვანეს კურიალური არჩევნები. რა კი კურიებათ გაყოფა გავიდა, სამი ივნისის კანონის დამცველთ, თითქოს ბედმა გაუღიმა. ამ კანონის თანახმათ უნდა იქნეს სამი კურია, ამრჩეველთა იმ პროპორციით, როგორც ეს იყო დუმის არჩევნების დროს. მემამულეები ფონს გადიან. „ბედნიერება სულ ახლოა“, მარა დახეთ მუხთალ ბედს! ბ. გედევანიშვილს შემოაქვს კითხვა—სამი კურიის მაგიერ შემოღებულ იქნეს ორი: მოქალაქენის და სოფლელების. სხდომა კამათის შემდეგ 26 ხმით—20 წინააღმდეგ დებულობს გედევანოვის წინადადებას. ახლა გედევანოვი მოითხოვს, რომ მოქალაქენის ხმოსანთა რიცხვი განსაზღვრულ იქნეს წინ და წინ და მოითხოვს მათი რიცხვი განისაზღვროს სამაზრო ერობის ხმოსანთა საერთო რიცხვის ერთი მეექვსედით. ამ კითხვის მი-

---

ა ლ დ გ ო მ ი ს ს ი მ ფ ო ნ ი ა.

—

190—წელს მოულოდნელათ შევხვდი თფილისის თეატრში ჩემს ძველ მეგობარს მორიბელს. მისმა ნახვამ ძალიან გამახარა. ის იყო ერთი ჩემი საუკეთეო მეგობარი იმ დროს, როცა მე პირველად გავემგზავრე რუსეთისკენ მუსიკის შესასწავლათ და შევედი რუსეთის ერთ-ერთ მუსიკალურ სასწავლებელში; მიშა მორიბელი და მე ჯერ კიდევ მუსიკის კომპოზიციას ვსწავლობდით. მაშინ არც კი წარმოგვედგინა, რომ ამ საგანს ოდესმე ვუმტყუნებდით; მას აქეთ, რაც ჩვენ ერთმანეთს გავშორდით, თითქმის თხუთმეტი წელიწადი. გავიდა ამდენი ხნის უნახავებს მეტათ გვესიამოვნა ერთმანეთის ასეთი მოულოდნელი შეხვედრა.

თეატრიდან ჩვენ გავსწიეთ ერთ-ერთ სასტუმროში სასადილოთ. ტკბილ მეგობრულ ბაასში თითქმის მებინდებამდი დავრჩით სასტუმროში.

სადილის დროს ჩემი მეგობრის ბაასიდან გავიგე, რომ იგი კმაყოფილია თავისი ცხოვრების: მას სრულებით დაუნებებია თავი მუსიკის თხზვისთვის და სამუდამოთ შესდგომია მომღერლის კარიერას; ამ მხრით მისი საქმეები ჯერ აქამდე კარგათ მიდის: ჯამაგირსაც საკმაოდ იღებს და დიდი იმედიც აქვს, რომ სამუდამოთ შეაფარებს თავს საიმპერატორო თეატრს და ამნაირათ უზრუნველჰყოფს თავის ცხოვრებას შემდეგშიაც. გარეგანი შეხედულობაც სასიამოვნო შთაბეჭდილებას ახდენდა.

მახსოვს, მორიბელი ასეთი იყო წინათ. ეხლაც თვალწინ მიდგას მისი გამხდარი, ფერმიხდილი, საშინელი მგრძნობიარე სახე; აი, როგორც ეხლა წარმოვიდგენ მის ყოფა-ცხოვრებას, მის სიცოცხლეში რაღაც გამოიხატებოდა, თითქოს მას ცხოვრების გზაზე რაღაც სამძიმო შემთხვევა ელოდა. მე მაშინ ჩემს მეგობარს ხშირათ ვადარებდი ხოლმე ლოკოკინას თავის ნაჭუჭში, მაგრამ ამავე დროს ჩემს ლოკოკინას არა უშლიდა-რა, რომ იგი ნიჭიერი და ყოველის მხრივ შეგნებული ყმაწვილი კაცი ყოფილიყო. ეს ესეც იყო: იგი განვითარებული იყო მუსიკით, ნაკითხი, ჰქონდა ნიჭი მუსიკის თხზვისა, სწერდა კარგ რომანსებს, უკრავდა მშვენივრად ფორტეპიანოზე, ჰქონდა კარგი ტეხნიკა და მასთანავე შეეძლო მთელი საათობით ფორტეპიანოზე საკუთარი ფანტაზია დაეკრა; მორიბელის ბუნებითი ნიჭიერება ყოველთვის იზიდავდა ჩემს ყურადღებას და თითქმის დარწმუნებულიც ვიყავი, რომ ჩემი მეგობარი შემდეგში უნდა გამოსულიყო ან კომპოზიტორი, ან სახელოვანი კაპელმეისტერი, მაგრამ ჩემი მოლოდინი იოტის ოდნაც კი არ ასრულებულა.

რაც ჩვენ ერთმანეთს დავშორდით, მე იმისი არაფერი მესმოდა, სად იყო ან რას აკეთებდა; ამ შემთხვევით შეხვედრამ ბევრი რამ მოგვაგონა წარსულიდან, მისი ლაპარაკიდან ისიც გავიგე, რომ მას კარგა ბლომათ ფული შეუძენია.

—„ეს მითხარ, მიშა, კიდევ სწერ რასმეს, ან როგორ არის შენი მუსიკის თხზულებები“—ერთი მითხარ, რა ბედი ეწია შენს სიმფონიას, რომელსაც შენ „აღდგომის სიმფონია“-ს უწოდებდი? შესწორე? ან დაბეჭდე?“ შევეკითხე მე.

რომ მე „აღდგომის სიმფონია“ მაინტერესებდა,—ეს საკვირველიც არ არის: იგი იყო დიდის ხელოვნებით და ნიჭიერათ დაწერილი მუსიკალური თხზულება, მე იგი ჩემის მეგობრისაგან არა ერთხელ მომისმენია.

თუ ძმა ხარ, მითხარი, რა ბედი ეწია შენს „აღდგომის სიმფონია“-ს, სად არის? ხელახლად ჩავეკითხე და ძლივს მიპასუხა.

ამ კითხვის შემდეგ მან ხელი გაიქნია და ძლივს მიპასუხა.

—საკვირველია, რა ძალიან დაგხსომებია შენ ის უბრალო რამე.—არ ვიცი, სადღაც გადავაგდე, თუ დავწვი, კარგათ არ მახსოვს! ან რა ღირს-შესანიშნავი იყო ის, ყმაწვილობის, უსაქმობის ნაწარმოები, რომ ძვირფას განძივით შემენახა?. არა ძმაო, კომპოზიტორი არას დროს არ ვიყავ, არც ვარ და არც მქონდა ზეცით მომადლებული მისი ნიჭი!... ეხლა ჩემი ღონის შესაფერ საქმეს მოვკიდე ხელი: უკვე ვწერ თხზულებას—„როგორ უნდა აღსრულდეს კლასიკური ნაწარმოები მუსიკისა“, დავსწერე და გამოვეცი კიდეც ცალკე წიგნათ—„ახალი კანონები მუსიკის თხზვაში“, აი, რას მოვკიდე ხელი! რაც შეეხება მუსიკის თხზვას, მე, ჩემო მეგობარო, ამას სამუდამოთ გამოვეთხოვე, რადგანაც უღონოთ ვსცან ჩემი თავი ამ სფერაში.. მე ამაში დავრწმუნდი კიდეც!..

—რას ამბობ, მორიბელ—შენ უნიჭო იყავ?... არა, არა, შენ შემცდარი ხარ? შენი რომანსები, შენი ფორტეპიანოს ფანტაზია, შენი მუსიკალური სიმფონია, რომელსაც შენ „აღდგომის სიმფონია“-ს უწოდებდი?..

—ეხ, ძმაო! შემაწყვეტინა უცბათ—შენ კიდევ სიმფონია გაგონდება, საქმე არა გაქვს, რომ უბრალო მოგონებით იწუხებ თავსა!...

ამ პასუხზე შევატყე, რომ ყველა ეს მოგონება არ ესიამოვნება ჩემს ამხანაგს და მეც, ამის შემდეგ, ერთი კრინტიც აღარ დამიძრავს არც მუსიკაზე და არც სხვა რამეზე რაც კი მის სიმფონიასა და სხვა თხზულებებს შეეხებოდა.

სიჩუმე ჩამოვარდა. ცოტა ხნის შემდეგ ვუსურვეთ ერთმანეთს გზა მშვიდობისა, ჩამოვართვით ხელი და განვშორდით, ვინ იცის, იქნებ სამუდამოთაც კი.

სასტუმროდან ნელს ნაბიჯით შინისკენ გავსწიე. ფიქრი ჩემი ამხანაგისკენ ჰქროდა, ათას რამეს მოველოდი საპასუხოთ, მაგრამ ამაოთ! პასუხი ერთი და იგივე იყო: მე ამ რამდენიმე წამის წინ იმ მორიბელს აღარ ველაპარაკებოდი, როგორც იყო წინათ; გულწრფელი, ნიჭიერი—ცხოვრებას გარდუქმნია იმ კაცად, რომელიც ცრემლით ეთხოვება თავის წარსულს; უხვად მონაგერი ბუნების სიმდიდრე, უხილავად გულს შთანერგილი ადამიანური გრძნობა, ცხოვრების უნდო ხელს უდროვოთ დაუხშვია...

—არა! ეს ის მორიბელი არ არის,—გაველაპარაკე ჩემს თავს,—ის სწერდა აღდგომის სიმფონიას ეს კი...

ჩემი ფიქრი და გონება მთლად უწინდელ მორიბელს შეეპყრო, რომელიც, მე ეხლა, აი, ამ წუთას, რაღაც ძვირფასად მიმაჩნდა; გული რაღაც სევდით ამივსო უკმაყოფილებამ,—თითქოს ჩემი მეგობარი მორიბელი მომკვდარა და დიდი ხანია დაუმარხავთო...

დიახ! მიშა მორიბელი მომკვდარა და დაუმარხავთ კიდეც; ამიტომ ურიგო არ იქნება იმ ნიჭიერი ყმაწვილი კაცის ცხოვრებიდან, ნეკროლოგის მაგიერ, ერთი ეპიზოდი ვაუწყო მკითხველს.

ეხლაც თითქოს თვალ-წინ მიდგას ის პატარა ოთახი, მესამე სართულში, სადაც მე და მორიბელი ვცხოვრობდით, მახსოვს აგრეთვე ის ოთხ-კუთხიანი ფორტეპიანო, რომელშიაც ჩვენ თვეში ქი-

ღება ის კედელია, რომელსაც მოითხოვდა ბ. გვაზავა სოფლის უზრუნველსაყოფათ ქალაქის ჩაყლაპვისაგან. წინადადება მიიღეს. ასე რომ, მომავალ სამაზრო ერობაში მთელი მაზრის მოქალაქეებს თფილისთან ერთად ეყოლებათ ხმოსანთა საერთო რიცხვის ერთი მეექვსედი.

როგორ უნდა მოხდეს არჩევნები სოფლის კურიაში?

რამდენი ხმოსანი ეყოლება მემამულეებს, რამდენი გლეხებს, როგორ ხდება ეს არჩევნები—ამაზე შემდეგ. ახლა კი უნდა შევნიშნათ, რომ მემამულეები და მათი დამცველი გვაზავა-თუმანოვები თვითონ გაებენ თავიანთ დაგებულ მახეში.

გალიორკა.

—

P. S. კვირის ნომერში მოთავსებულ შთაბეჭდილებაში ერთ ადგილას ნათქვამი იყო: როცა გლეხები ჯორივით გაჯიუტდენ და „ერთი ციდაც" არ დაუთმეს მათ, ახლა ისინი მათი აზრით, აღარც ხალხის წარმომადგენლებია, აღარც კულტურის მცოდნე და სხვა. ზოგმა თათბირის წევრებმა ხელზე დაიხვიეს ფრაზა—„ჯორივით გაჯიუტდენ", დაიჭირის ხელში „მომავალის" ეს ნომერი, მიქონდათ გლეხებთან და ეუბნებოდენ: „აი, ხომ ხედავთ, თქვენი გაზეთი, როგორ გამცირებთ! ჯორებს გეძახით და სხვა". ასეთი ქუჩური დემაგოგიით სურდათ გლეხების გულის მოგება, მაგრამ ცდამ ამაოთ ჩაუარათ. გლეხები კარგათ მიხვდენ, რომ ეს სიტყვები მათდა დასამცირებლათ სრულიად არ იყო ნახმარი. ეს სიტყვები ხშირათ იხმარება პრესაში, მაგრამ არა პირდაპირი მნიშვნელობით, რასაკვირველია. ასეთი სათაკილო საშვალებით ცდილობენ ზოგიერთები თავის გავლენის მოპოვება-გაძლიერებას გლეხების წარმომადგენლებზე!

გ. დ.

ახალი ამბები

—

თფილისის ტრამვაი. როგორც უკვე გვქონდა მოხსენებული, ტრამვაის დირექტორმა მოსამსახურეებს წინადადება მისცა იმუშაონ ლებონის მიერ შემუშავებულ პირობებში. უკიდურეს შემთხვევაში მათ დაემუქრენ ადგილიდან დათხოვნით. მარა, ვინაიდან საერთოდ ყველას დათხოვნა მოუხერხებელია, დირექცია თითოეულ მოსამსახურეს ცალ-ცალკე აძლევს წინადადებას ხელი მოაწეროს და ასე ამგვარათ, აიძულებს ახალ პირობებში მუშაობას. მოსამსახურეები არ ემორჩილებიან ასეთ წინადადებას. მათ დათხოვნით ემუქრებიან.

✦ **დაჯარიმება.** ბეჭდვითი საქმის შესახებ გამოცემულ სავალდებულო დადგენილებათა დარღვევისათვის გაზ. „მშაკის" რედაქტორი დაჯარიმებულ იქნა 300 მან. უკეთუ ჯარიმას არ გადაიხდის, ის დაპატიმრებულ იქნება 1 თვით.

✦ **სახალხო უნივერსიტეტი.** ორშაბათს, 12 ოქტომბერს შედგა მორიგი სხდომა სახალხო უნივერსიტეტის გამგეობისა. სხდომამ მოისმინა ავლაბრის ერთი ჯგუფის, რომელსაც განზრახვა აქვს დააარსოს ავლაბარში ახალი სკოლა—წარმომადგენელის განცხადება. ხსენებული ჯგუფი ითხოვს სახალხო უნივერსიტეტიდან მატერიალურ დახმარებას და სკოლის თავის მფარველობის ქვეშ დაყენებას. ამის შესახებ კარგა ხანს იმსჯელეს. დაბოლოს სხდომამ დაადგინა დაუთმოს სკოლას შენობა, ხოლო მატერიალურ დახმარებაზე უარი უთხრეს. ამასთანავე, უკეთუ სკოლა გაიხსნება, მათ გარანტიის სახით უნდა წარადგინონ გამგეობაში მასწავლებლის 3 თვის ჯამაგირი წინდაწინ. შემდეგ კრებას მოხსენდა მოხსენება ქართული თეატრალური სექციის საქმეთა შესახებ. არჩეულ იქნა კომისია:—პ. ქიქინაძე, ჩოდრიშვილი, ფაღავა და მიკირტუმოვი,—რომელსაც მიენდო შემოსავალ-გასავლის გადასინჯვა, წევრთა რაოდენობის გაგება, სექციის მოქმედებისა და მისი მომავალი ბედიღბლის გამორკვევა და სხ.

✦ **ახალი სასალდათოები.** ხვალიდან თფილისში დაიწყება ახალი სასალდათოების კენჭის ამოღება. ამის გამო, თანახმად ადგილობრივი ადმინისტრაციის განკარგულებისა, ყველა რესტორან-ტრაქტირები და მაგარი სასმელების დუქნები დაკეტილი უნდა იყოს დილის 6 ს. საღამოს 6 საათამდე.

✦ **დანაშაულობათა რაოდენობა.** თფილისის პოლიციის ანგარიშიდან სჩანს: სექტემბრის განმავლობაში თფილისში მომხდარა 106 დანაშაულობა. შეუპყრიათ 162 დამნაშავე. ვერ აღმოუჩენიათ დამნაშავე მხოლოდ ორხელ.

✦ **მკვლელობა.** კვირას, 11 ოქტომბერს არსენალის აღმართზე სახლის პატრონმა ზახაროვმა რევოლვერით მოკლა კონსტანტინე თომაზოვი. როგორც გადმოგვცეს, საქმე ასე ყოფილა: კონსტანტინე თომაზოვი თავის ამხანაგთან ერთად მდგარა ქუჩაზე, იქვე ახლოს ორი ძაღლი წაჩხუბებულან და მას მოუნდომებია მათი გაშველება და ზახაროვის ძაღლისთვის ქვა უსვრია. ზახაროვს ეს შეუნიშნავს, გამოვარდნილა ოთახიდან და რევოლვერი დაუხლია თომაზოვისთვის. მოკლული თომაზოვის გვამი გაგზავნეს მიხეილის საავათმყოფოში, ხოლო ზახაროვი დააპატიმრეს.

✦ **კონცერტი.** დღეს ქართულ თეატრში ი. პ. სარაჯიშვილის მონაწილეობით გაიმართება კონცერტი.

✦ **სპარსეთიდან ჯარის დაბრუნება.** კვირას, 11 ოქტომბერს სპარსეთიდან თფილისში დაბრუნდა კავკასიის მე-3 და მე-4 მსროლელთა ბატალიონები. იქ დარჩა მხოლოდ 1 ბატალიონი.

✦ **დაპატიმრება.** 10 ოქტომბერს მუშტაიდის ბაღში პოლიციამ დააპატიმრა გორის მაზ. მცხოვრები ნიკოლოზ ა. კაციაშვილი, რომელსაც თან აღმოაჩნდა გორის მაზ. მცხოვრებ იოსებ ივანესძე ბერიძის პასპორტი და გაზ. „ჩვენი საქმის" რედაქტორის მოწმობა, რომ ის, ი. ბერიძე, თანამშრომელია ხსენებულ გაზეთის. კაციაშვილმა დაპატიმრების დროს თავისი თავი ბერიძეთ აღიარა, მარა შემდეგ განაცხადა, რომ ის მეორე სახ. დუმის ყოფილი დეპუტატი ნ. კაციაშვილია. ოქმის შედგენის შემდეგ კაციაშვილი განთავისუფლეს მას პასუხისგებაში აძლევენ.

✦ **სხვადასხვა ამბები.** პოლიციამ დააპატიმრა საგ.-გუბერნატორიდან ადმინისტრატიული წესით გაგზავნილი შემდეგი პირნი: ნიკოლოზ ბერძენოვი, ისაკ ნორდშტეინი და ოგანეს ვატულიანცი.—12 ოქტომბერს დააპატიმრეს მიხეილ თვარუილაშვილი; მას ბრალდება მეეზოვე ერმოლაევის დაჭრა.—11 ოქტომბერს ვლადიკავკავის პოლკის ყოფილმა გადამწერმა სტეფანე პოპოვმა დალია კორბოლის სიმჟავე. ის გრძნობა მიხდილი გაგზავნეს საავათმყოფოში. მიზეზი თავის მოკვლის განზრახვისა—სიღარიბეა.—11 ოქტომბერს პოლიციამ დააპატიმრა ერთი უცნობი, რომელსაც თან აღმოაჩნდა 527 მან. 50 კ. ნაქურდალი ნივთები. მან თავის თავს უწოდა ალექსანდრე კოჩიევი.

✦ **დეპ. არჩ. ჯაფარიძის ოჯახობის სასარგებლოთ მივიღეთ ქუთაისის კონდუქტორებ შორის შეკრებილი 4 მ. შემომწირველთა სია: ადეიშვილი 1 მ., გორდელიანი 50 კ., ჭოხონელიძე 50 კ., მკერვალიძე 50 კ., მაისურაძე 50 კ., იაშვილი 30 კ., ბაბუნაშვილი 20 კ., კარტოზია 20 კ., ერ. ჯიქია 20 კ. და ახდდულაძემ 20 კ.**

—

ბათუმის გაზეთი და ადგილობრივი თვითმართველობა

ეს ერთი ხანია ბათუმში თითქო—მონასტერი აირია: ბათუმის „პროგრესიული" გაზეთი იქაურ თვითმართველობას გადაეკიდა, მეგობარი თავის გულითად მეგობარს აეშალა, პარტიულმა ამხანაგმა საუკეთესო ამხანაგი აღარ დაინდო...

ბათუმის საბჭოს უკანასკნელ სხდომაზე წაიკითხეს ადრესი, რომელიც 34 ხმოსანმა,—თითქმის მთელმა საბჭომ,—მიართვეს ქალაქის თავს ანდრონიკაშვილს და გამგეობის წევრთ ჟურულს და სახნოვსკის:

„ღრმათ აღშფოთებულნი,—ნათქვამია ადრესში,—იმ წერილებით, რომლებიც იბეჭდება ადგილობრივ გაზეთში „ბატუმ. იზვესტ."-ში, იმ მიზნით, რომ ხალხის ნდობა წაგვართვან, ჩვენ პროტესტს ვაცხადებთ ასეთ ტენდენციურ ნაწერების წინააღმდეგ და გთხოვთ მიიღოთ ჩვენგან ღრმა პატივისცემა და ნდობა". ამაზე კიდევ უფრო ადრე ერთმა მოხუცმა ხმოსანმა, პანასევიჩმა, ქალაქის თავს ბარათი მისწერა, სადაც გულის-წყრომას გამოსთქვამს: ვიღაც შარაზე გამვლელი, ალი ბეკი, რომელიც თავის კალამს იმაზე ყიდის, ვინც მეტს მისცემს, ჩვენს არჩეულ კაცებს ბათუმის გაზეთში ტალახს ესვრისო.

რა მოხდა?

ქალაქის გამგეობამ სამსახურიდან დაითხოვა საავათმყოფოს ზედამხედველი ივანე ბერეჟიანი და მისი თანაშემწე ნიკოლოზ ხომერიკი.

ბერეჟიანი, როგორც რევიზიამ გამოააშკარავა, ისე სარგებლობდა თურმე საავათმყოფოს ქონებით, როგორც თავის საკუთრებით: თეთრეული, ავეჯეულობა, სპიჩკა, საპონი, მაუდი და სხვა—ყველა სახლისკენ მაქონდა; ბევრი რამ, ვითომ-და საავათმყოფოსოვის ნაყიდი, არსად აღმოჩნდა, ბევრი ანგარიში ყალბი გამოდგა. რაც საავათმყოფოში საჭმელ-სასმელი მზადდებოდა, საუკეთესო ნაწილი, 6—7 სულის საყოფი, ბერეჟიანის ოჯახში მიქონდათ და ეს სულ საავათმყოფოს დაბალ მოსამსახურეების ულუფიდან, ასე რომ, ეს საბრალონი ნახევარჯერ მშიერნი ეყარენ. ბერეჟიანმა პასუხათ, სხვათა შორის, ისა სთქვა, არ ვიცოდი, თუ რითი შეიძლებოდა სარგებლობა და რითი არაო, და ამასთან, ვისიც ჯერ არს გასაგონათ დაუმატა: მიტომ მსდევნიან, რომ „პოლიტიკური შაიკა", რომელიც საავათმყოფოში იყო დაბუდებული, საბოლოოთ მოვსპეო.

ხომერიკს კასა ებარა, და ისიც, როცა დასჭირდებოდა, საავათმყოფოს ფულით სარგებლობდა და ამის დასამალავათ ყალბ წიგნებს ადგენდა ანდა რომელიმე მაღაზიიდან გამოგზავნილ „სჩოტზე", ვითომდა მომტანის სახელით ხელს აწერდა: ხომერიკისაგან ამდენი ფული მივიღეო.

აი ეს ორი ვაჟბატონი დაითხოვა ქალაქის გამგეობამ, თანახმათ ჟურულის მოხსენებისა, ამ წლის მაისის დამლევს.

ამის შემდეგ არის, რომ ბათუმის გაზეთს ბათუმის თვითმართველობა გააქვს და გამოაქვს, თითქო განიავებას უპირებსო. გაზეთი, რომელსაც მანამდე ყველაფერი მოსწონდა გამგეობის, ამის შემდეგ ყოველივე მის მოქმედებას მომაკვდინებელ ცოდვათ უთვლის: საფუთო გადასახადზე შუამდგომლობა, სესხის აღება, ელექტრონით განათება, ქალაქის მიწის მტაცებლებთან ბრძოლა—ყოველივე ამას იმისთვის იყენებს, რომ გამგეობის წინააღმდეგ გაილაშქროს. 3 ივნისიდან დაწყებული დღემდე იშვიათად გამოსულა ნომერი, რომ ბაზრული ლანძღვა-გინებით სავსე არ იყოს.

გამყრელიძეს, რომლის რევიზიამ საავათმყოფოს უწესოება გამოააშკარავა, მექრთამეობა დასწამეს.

ჟურულს, რომლის მოთხოვნით ბერეჟიანი და ხომერიკი გააგდეს, ისეთი ეპიტეტები უძღვნეს, როგორც, მაგალითად, „დორი", „წუმპის მოყვარული" და სხ.

ქალაქის თავზე, ანდრონიკაშვილზე, სწერენ: პეტერბურგში იმისთვის დადის, რომ ქალაქის ფული გარყვნილებაზე «(ПОХОТЬ)» ფლანგოსო და სხვა.

პალმის შემდეგ არც ერთ ბათუმის გაზეთს ასეთი კილოთი არ უწერია.

რა თქმა უნდა, ანდრონიკაშვილი, ჟურული და სახნოვსკი ვარსკვლავებს არ ეზიდებიან, შეცდომებისაგან დაზღვეული არ არიან, შეიძლება ადამიანმა ბევრი რამ არ მოიწონოს იმათ მოღვაწეობაში, მაგრამ ის კი ყოველ შემთხვევაში უექველია, რომ ქურდ-ბაცაცების დათხოვნისათვის გასაკიცხი არ არიან. ჩვეულებრივი მოვლენაა, რომ, როცა პროვინციაში ან რომელიმე პატარა ქალაქში ვისმეს ითხოვენ სამოგადო დაწესებულებიდან, [illegible] ადგილობრივი ჭაობი შეინძრევა ხოლმე და ერთი უშველებელი ყაყანი ატყდება, მაგრამ არც ერთი გაზეთი, რომელიც თავის ღირსებას აფასებს, სამართლიანათ გაგდებულ მოხელეს საპირადო ანგარიშების გასაწევ ორგანოთ არ დაუდგება.

მხოლოდ ბათუმის გაზეთმა იკისრა ეს სამარცხვინო როლი.

ამის მიზეზი, როგორც ამტკიცებენ, ის განსაკუთრებული პირობებია, რომლებშიაც ის გამოდის: გაზეთის რედაქტორი დათხოვილი ბერეჟიანის შვილია, ზოგი თანამშრომელნი მათი ნაცნობ-მეგობარნი, ზოგსაც კიდევ ის ალაპარაკებს, რომ ბერეჟიანი და ხომერიკი იმათი „პროტეჟე" იყვნენ. ყველა ამათ გაზეთის გარეშემო თავი მოიყარეს და თავისი პირადი გულის-წყრომა საზოგადოების აზრათ გამოაქვთ.

ზემოთ მოყვანილ ადრესს, რომელიც ხმოსნებმა ქალაქის გამგეობას წარუდგინეს, ხელს აწერენ, სხვათა შორის, ერთის მხრით გენერალი კვიცინსკი, ტროიფოვი, კრასნიცკი და მეორეს მხრით, გრ. სოდოროვი, კრინიცკი და სხვები.

რამდენათ წრეს გადასული უნდა იყოს გაზეთის საქციელი, რომ ორი უკიდურესი პოლიუსის წარმომადგენელნი შეაერთოს და მათი საერთო ზიზღი გამოიწვიოს?...

გარეშე.

უკანასკნელი ფოსტა

საზღვარ-გარეთ.

ფერერის ბიოგრაფია. საზღ. გარეთელ გაზეთების გადმოცემით, ფერერი დაიბადა 1857 წ. ალეტაში, ბარცელონის მახლობლათ. მამა მისი ღარიბი იყო და შვილს შესაფერი განათლება ვერ მიაღებია. ახალგაზდა ფერერი რკინის გზის კონდუქტორათ შევიდა და პოლიტიკაში რესპუბლიკანური პარტიის მიმდევარი გახდა. 1885 წ. ის პარიზში გაემგზავრა, სადაც სასმელებით ვაჭრობდა. შემდეგ გაკვეთილების მიცემა დაიწყო. აქ ის დაუახლოვდა ისპანელ რესპუბლიკანელთა ლიდერს, რიუის-ზორილიას, რომელიც იმ დროს პარიზში სცხოვრობდა. 17 წლის წინათ ფერერი გაეცნო ერნესტინა მენიეს, ქალიშვილს, ცნობილი არქიტექტრისას, რომელმაც ფერერს 70,000 ფრანკი უანდერძა თავისუფალი შკოლების გასავრცელებლათ ისპანიაში. ამ ფულის მიღების შემდეგ ფერერი ბარცელონაში გაემგზავრა და შკოლების მოწყობას შეუდგა. პარიზიდან წასვლის წინ ფერერი ცოლს გაეყარა. პირველი თავისუფალი შკოლა ბარცელონაში გაიხსნა 1901 წ. შკოლა ხარისხებათ იყო დაყოფილი: საბავშო ბაღი, პირველდაწყებითი სასწავლებელი და

რას ხუთ მანეთს ვაძლევდით და რომელზედაც ჩემი მეგობარი თავისუფალ დროს თავის თხზულებებს უკრავდა; მაშინ გავიცანი მისი მუსიკალური ნიჭი, მაშინ მოვისმინე ის სიმფონიაც, რომელსაც იგი „აღდგომის სიმფონიას" უწოდებდა; ეს მუსიკალური თხზულება იყო პატეტიური რამ ქმნილები; მომხიბლავი ხმები მელოდიისა სხვადასხვა ფარდებში ერთი ერთმანეთს ეხვეოდენ და-ძმურათ, ულერსებდენ ქვეყანას, ხან დაჰკურფენდენ შურით და მტრულათ, ხან უგალობდენ, გლოვობდენ ყველა ეს წარმტაცი ჰანგები ავსებდენ ჩემს გულს და ხან სიხარულის, ხან წუხილის ალერსით ეხებოდენ ჩემს არსებას. ბევრჯელ ამ სიმფონიის სმენათ გარდავქცეულვარ იმ ძნელს, ჰაერით დახშულს ოთახში; სმენის დროს, ბევრჯელ ჩემდა უნებურათ თვალებიდან ცრემლები ინთხეოდა .... რისთვის! ან ვისთვის!... ეს მე არ ვიცოდი... ვეუნად მიმადლებული ნიჭი უხვად მახმევდა თავის ნექტარს, განუსაზღვრელი ხან სიხარული, ხან სიმწარე იმონებდა ჩემს არსებას... მე ვტიროდი... ნეტა ის ცრემლები... ნეტა ის დრო...

მიუხედავათ ამისა, მე ერთი ვერ გამეგო, თუ რათ უწოდებდა მორიბელი თავის სიმფონიას „აღდგომის სიმფონიათ"; ეს სახელი, რომლითაც მას მონათლა თავისი თხზულება, მე ძალიან მაინტერესებდა და ყოველთვის მინდოდა შემეტყო, რა დედა აზრით ხელმძღვანელობდა მისი შემქნელი ამის დაწერის დროს.

ყოველ ჩემს სიტყვაზე მორიბელი ამის შესახებ სიტყვას ბანზე აგდებდა. მე გადავსწყვიტე, როგორც უნდა ყოფილიყო, შემეტყო ის დედა აზრი, რაც ამ სიმფონიაში იხატებოდა; ვგრძნობდი, რომ ამ სიმფონიას თავისი ისტორია უნდა ჰქონოდა და ეს უკანასკნელი იხატებოდა არამც თუ მის მომხიბლავ მელოდიებში, არამედ მთლად მისი მუსიკალურ ეშხის მიმართულებაშიაც კი.

მართლაც არ მოვსტყუვდი!

სურვილი აღსრულდა.

ერთს საღამოს მე და ჩემი მეგობარი თეატრიდან შინ დავბრუნდით, დავლიეთ ხელ და ხელ ძალზედ გაციებული ჩაი, შევჭამეთ თითო ლუკმა პური და მივწექით; ძილი არც ერთს არ გვეკარებოდა.

— ძილი დაგვიფრთხა, მიზეზი კი ვერ შემეტყო, გადავხედე ჩემს მეგობარს, შევამჩნიე, რომ გულ-აღმა იწვა; თუმცა მეყურებოდა ოთახის სივრცეში ჩუმი სტვენა, მაგრამ ვერ გამერჩია; წაუგდე ყური და ვიგრძენ, რომ სტვენაში მოისმოდა ძირითადი მელოდია ჩემი საყვარელი სიმფონიისა; ეტყობოდა ჩემი მეგობარი ლოგინში მთლად თავის სიმფონიას გაეტაცნა. მისი სტვენის მელოდია: „ქრისტე აღსდგა მკვდრეთით"-ს ჰანგს მაგონებდა; სტვენაში იგი ამ ჰანგს სხვადასხვა მოდულიაციასა და ფარდებში გადადიოდა. ველარ მოვითმინე...

— მორიბელ, ეგ მოლოდია, რასაც შენ უსტვენ, ძალიან წააგავს შენი სიმფონიის უმთავრეს თემას, არა?

— ოჰო, შენც არა გძინავს,—და ამ სიტყვებთანავე გადმობრუნდა ჩემსკენ და განაგრძო: ჰოო, იქიდან არის, განა იცანი შენა?

— დიახ, რასაკვირველია ვიცან, ეგ ჰანგი მშვენიერათ გამოიხატება შენს სიმფონიაში! მორიბელ, მე ვგონებ ეგ მელოდია შენს თხზულებაში ჯერ კაეშნის ჰანგზედ არის მიმართული, შემდეგ ჰანგთა შორის იბრძვის, იბრძვის და ბოლო დროს მიილად გამეფებულია მთლად სიმფონიის მუსიკაში; მე ეს მელოდია ძალიან მაგონებს „ქრისტე აღსდგა მკვდრეთით"-ს მელოდიას, მართალია თუ არა?

— დიახ, ჩემო მეგობარო, მართალი ხარ; გამოიცან; აი, იცი, ეხლა ჩემი არსება მთლათ მაგ სიმფონიას შეეპყრო და თითქოს მგონია კიდეც, რომ მე ერთი შესანიშნავი თხზულება რამ დავსწერე; ეხლა, როგორც შენც სთქვი, ჭეშმარიტათ ჩემს სიმფონიას სარჩულათ „ქრისტე აღსდგა მკვდრეთით" ჰანგი უდევს; ამ უბრალო და შესანიშნავმა ჰანგმა მიხსნა მე ერთხელ შემაძრწუნებელ და შესაზარავ ხიფათისაგან.

— „თუ ძმა ხარ, მორიბელ, ამიხსენ შინარსი შენი სიმფონიისა; მე ეგ თხზულება დიდ რამ ხელოვნურ ქმნილებათ მიმაჩნია, დიდ სიამოვნებასაც ვგრძნობ მის სმენის დროს; მაგრამ ჩემთვის ეგ საკმარისი არ არის; მე მინდა ხელთ ვიქონიო ნამდვილი გასაღები მაგ თხზულებისა მის ჭეშმარიტ დასაფასებლათ; უამისოთ შენი თხზულება სავსე არ არის, იგი ჩემთვის გამოურკვევლათ რჩება და თითქოს რაღაც არ არის დაბოლოვებულათ".

მორიბელი მაინც სდუმდა.

— „მე ვერ მივხვდარვარ, რა დასამალია ის აზრი, ის იდეა, რითაც შენ ხელმძღვანელობდი მის დაწერის დროს"!

ჩემმა წყრომის კილომ მორიბელი თითქოს ძილიდან გამოარკვია; მან თავი გააქანა, გრძელ ხუჭუჭა თმაზე ხელი გადისვა, ერთი-ორი ღრმათ ამოიოხრა და დაიწყო: მეგობარო, რა გითხრა, ან რათ გითხრა, როგორ დაგიხატო და გადმოგცე ის წამი, როცა მე პირველათ გამიელვა აზრმა—დამეწერა სიმფონია, ან განა ყოველივე ეს შენთვის საჭიროა? ეს მხოლოდ ჩემი გრძნობათა საიდუმლოა; იქნებ სხვისთვის ეს სასაცილო და ხელწამოსაკრავიც იყოს, მაგრამ ჩემთვის იგი განუკურნავი იარაა, იარა, რომელმაც მე შეურაცხყოფა მომაყენა... გაკვირვებული ვარ! განა მსმენელისთვის საკმარისი არ არის მუსიკაში მრავალფეროვანი ჰანგები, მათი ჰარმონიულათ ერთმანეთ შორის შეთხზა-მეკავშირება, ძათი ეფექტიური ბრძოლა დაუსრულებელ ხმათა შორის! მერწმუნე, ყველა ეს და მრავალი ის სიმშვენიერე, რასაც მუსიკა შეიცავს, საკმარია მსმენელთათვის. განა რა საჭიროება მოითხოვს, რომ საზოგადოებამ არ იცოდეს რითია გამოწვეული ამა თუ იმ თხუზულების დაწერა? რა საჭიროა, რომ მემუსიკემ არ გადქოიბრუნოს გული და სული და არ უჩვენოს საჯაროთ ხალხს ის ქრილობანი, რა სისისხლშიაც იგი აწობდა კალამს და სახავდა ქაღალდზე დაუსრულებელ წერტილებს. არა! ეს ყველა საჭიროებას არ მოითხოვს მსმენელთათვის; ჩვენი თხზულების შინაარსს ჩვენ, მემუსიკენი უნდა უფრთხილდებოდეთ, რადგანაც ამაშია, ჩემის აზრით, ჩვენი სიტკბოება!

შენ ამბობ—განაგრძო ხმის კანკალით მორიბელმა—ჩემს სიმფონიაში რაღაც იდეა იხატება. არ დაგიმალავ! ჩემს სიმფონიაში იმისთანა დიდი აზრი არა იხატება რა, მე მხოლოდ ვეცადე ხმებით დამეხატა მხოლოდ საკუთრათ ჩემთვის, ჩემი გასაგები მუსიკალური სურათი, რომელშიაც მხოლოდ ჩემი სუბიექტიური გრძნობები აღიბეჭდებოდა... მე გატყობდი, ჩემო მეგობარო, შენ დიდი ხანია გაინტერესებდა ჩემი სიმფონიის შინაარსი? მაშ, ეგრე იყოს, ყური მიგდე—გიამბობ ჩემი „აღდგომის სიმფონიის" შინაარს.

ია კარგარეთელი.

(დასასრული იქნება)

შკოლა მოზარდთათვის, რომელთაც საშუალო განათლების კურსი აქვთ გავლილი. სწავლას კლერიკალების საწინააღმდეგო ხასიათი ქონდა. ფერერის მეორე ცოლი, სოგოსდად-დე—ველაფრანკა, რომელიც საქალებო განყოფილების გამგე იყო, ასე ახასიათებს ფერერის პროგრამას: „ჩვენმა „შკოლამ ხელი უნდა შეუწყოს ახალთაობის განვითარებას და რეაქციის დაძველებულ ძალებს ებრძოლოს. ჩვენ არა გვაქვს არც დოგმატები. ჩვენ ვიღებთ დასკვნებს, რომლებიც ფაქტებით მტკიცდება,—თეორიას, რომელიც გონიერებას არ ეწინააღმდეგება და—ჭეშმარიტებას, რომელიც საბუთებზეა დამყარებული". შკოლამ მალე დიდი თანაგრძნობა მოიპოვა და ბევრ ალაგას მისი განყოფილებები გახსნეს. ისპანიაში გაბატონებული კლერიკალიზმი ფერერს მტრულათ შეხვდა და მასში საშიშარი მოწინააღმდეგე დაინახა. საში წლის წინათ ფერერი პასუხის გებაში მისცეს მეფის მოკვლის განზრახვისათვის, მაგრამ ფერერი სასამართლომ გაამართლა. ფერერის ციხეში ყოფნის დროს თავისუფალი შკოლები მთავრობამ დახურა, რითაც სახალხო განათლების საქმე რამდენიმე წლით ძალიან შეფერხდა.

ფერერის უკანასკნელი წლების მოღვაწეობის შესახებ ჩვენს გაზეთში უკვე იყო მოკლე ცნობები მოთავსებული.

ალფონსის მდგომარეობა. მადრიდიდან დეპეშით იტყობინებიან, რომ იქ ძალიან შიშობენ მეფე ალფონსის სიცოცხლის შესახებ, რომელიც თავის სასახლეშია დატყვევებული. დემოკრატიული მოძრაობა დღითი დღე იზრდება. იმედი აქვთ რეაქციას მალე მოუღებენ ბოლოს.

პროკურორის მოკვლა. პარიზის გაზეთების ცნობით, როდესაც სამხედრო სასამართლოს პროკურორი, ფერერის ბრალმდებელი, სასეირნოთ საღამოს ბაღში გამოვიდა, ერთი უცნობი მიუახლოვდა და ორჯერ რევოლვერი დაახალა. პროკურორი მალე გარდაიცვალა. მკვლელი ვერ აღმოაჩინეს. სამხედრო სასამართლოს წევრების ბინებს პოლიცია იცავს.

ინგლისის ვაჭრობის მინისტრი და სუფრაჟისტკები. ვაჭრობის მინისტრმა ლონდონში სუფრაჟისტკების დეპუტაცია მიიღო. დეპუტაციამ მინისტრს სთხოვა, მთავრობამ თავის პროგრამაში შეიტანოს ქალთა საარჩევნო უფლების მინიჭების საკითხი.

მე ყოველთვის ამის თანაგრძნობი ვიყავი,—სთქვა ჩერჩილმა,—მაგრამ ქალთა ლიგის უკანასკნელი გამოსვლების შემდეგ ძნელი მოსალოდნელია, რომ რომელიმე პარტიამ გაბედოს თავის პროგრამაში ქალთა საარჩევნო უფლების მინიჭება შეიტანოს. ამ საკითხს მომავალი პალატის შედგენილობა კიდევ მეტათ გულცივათ შეხვდება, ვიდრე აილანდელი.

მიუხედავათ ამისა, მინისტრს მაინც იმედი აქვს, რომ სუფრაჟისტკები გაიმარჯვებენ, თუ ტაქტიკას გამოიცვლიან და თავიანთ მოქმედებას უფრო გააფართოვებენ.

საპროტესტო მიტინგი ინგლისში. ლონდონში გაიმართა მიტინგი, რომელსაც რამდენიმე ათასი კაცი დაესწრო. მხურვალე სიტყვა წარმოსთქვა პალატის დეპუტატმა გრეიფონმა, რომელმაც გრეის „მხდალი" უწოდა. ინგლისის გარეშე საქმეთა მინისტრი, გრეიფონის აზრით, ვალდებული იყო ინგლისის მთავრობის სახელით პროტესტი გამოეცხადებია ისპანიის მთავრობისათვის ფერერას დასჯის გამო. გრეიფონმა მოითხოვა—ისპანიის ელჩს წინადადება მიეცეს ლონდონიდან გავიდესო. სხვა ორატორებმა აღნიშნეს ისპანიიდან ინგლისის ელჩის გამოყვანის საჭიროება.

ახალი შეთქმულობა. გაზეთი „ვიტა" იტყობინება, რომ საბერძნეთში ანტიდინასტიური მოძრაობა თანდათან იზრდება. ოფიცრები შეთქმულობას ამზადებენ. მათი მიზანია ახლანდელი დინასტიის „მშვიდობიანი გაძევება" და ტახტზე გერცოგ აბრუცკის აყვანა.

პალატა ყველა კანონ-პროექტებს ერთხმათ ღებულობს. პარლამენტის სხდომებს სამხედრო ლიგის კომისიაც ესწრება.

თფ. ტრამვაის დირექტორის „სავალდებულო დადგენილება".

ადგილობრივ გაზეთებში ცნობა იყო მოთავსებული ამას წინეთ იმის შესახებ, „რომ თფილისის ტრამვაის დირექციამ საჭიროთ სცნო რა მოსამსახურეთა ზოგიერთი მოთხოვნილებები აუსრულებლათ და სამსახურის პირობებთან შეუსაბამოთ, „რასჩოტის" მისაღებათ დანიშნა 10 ოქტომბერი. უბედურ შემთხვევის დროს მომხდარ დასახიჩრების ასანაზღაურებლათ, სხვათა შორის, ნაწილი უნდა გადაიხადონ მოსამსახურეებმა, თუ უბედური შემთხვევა მათი დაუდევრობითაა გამოწვეული". („ზაკ. № 171.)

ჩვენ შევეხებით აქ დადგენილების ერთ მუხლს. მადა გახსნილი უცხოელი ისე იქცევა, თითქოს დაპყრობილი ჰქონდეს ქვეყანა და ამიტომ ანგარიშის გაწევა არ სურს იმ ქვეყნის კანონებისთვის, სადაც მას მოქმედება უხდება. სამოქალაქო კანონის მე-683 მუხ. ტ. X, ნაწ. I ძალით დასახიჩრებისა ან სიკვდილისათვის უბედურ შემთხვევების დროს რკინის გზა ვალდებულია პასუხი აგოს. წარმოების ამ დარგს ეკუთვნის ტრამვაიც. ტრამვაის დირექციას სურს მე-683 მუხ. პირველი ნაწილი გააუქმოს და ამის შემდეგ ცდილობს ჩვენს დარწმუნებას იმაში, რომ დასახიჩრებაში დამნაშავენი არიან მოსამსახურენი--ვატმანები და კონდუქტორები. მხედველობაში, რასაკვირველია, მიღებული არ აქვს დირექციას, რომ ტრამვაის საქმეების წარმოება ცუდათაა დაყენებული: „ტორმაზები" დაძველებულია და ვაგონების გაჩერება თავის დროზე შეუძლებელია, ვაგონები საკმარისი ვერ გამოყავთ და ხშირათ მგზავრი იძულებულია რომ დასაჯდომი იშოვნოს ვაგონში, სადგურზე მისვლამდე, გზაში, შეახტეს ზედ; ასე რომ, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, დირექცია მხედველობაში არ იღებს ყველა იმ პირობებს, რითაც ხშირათ უბედური შემთხვევები ხდება. მას სახეში აქვს მხოლოდ დივიდენდის გაზრდა და ბირჟაზე აქციების ფასის აწევა.

ვსთქვათ, რომ ტრამვაის საქმეებს კარგათ აწარმოებენ და უბედურ შემთხვევათა მიზეზი მოსამსახურენი არიან, ასეც რომ იყოს, რისთვის უნდა ხდებოდეს მოსამ. ასეთი უკანტროლო დაჯარიმება და სამოქალაქო წესის კანონების უარყოფა. კანონში არის ისეთი მუხლი, სადაც გარკვეულია მოსამსახურეების მიზეზით მომხდარა უბედური შემთხვევის შედეგები. მე-8 პუნქტი 683 მუხ. ტ. X, ნაწ. I ამბობს: „რკინის გზის (წარმოების ამ დარგს ეკუთვნის ტრამვაიც) და გემთა წარმოების პატრონთ უფლება აქვთ მოითხოვონ ზარალის ანაზღაურება, რომელიც მას დაეკისრება, აგენტებისაგან, თუ უბედური შემთხვევა მათი (აგენტების) მიზეზითაა გამოწვეული".

მაშასადამე, კანონი თვით საზღვრავს ისეთ შემთხვევებს, როცა უბედური შემთხვევის დროს მომხდარ დასახიჩრებაზე თითონ მოსამსახურენი არიან პასუხის მგებელნი, რომელიც, რასაკვირველია, თვით წარმოების პატრონმა უნდა დაუმტკიცოს მოსამსახურეს, რაც ადვილი დასამტკიცებელი არ არის, თუ წარმოების საქმეები რიგზეა მოწყობილი. ბ-ნი დირექტორი კი, არა თუ დამნაშავეთ სთვლის მოსამსახურეთ უბედურ შემთხვევებისას, არამედ, სასამართლოს მიერ საქმის გაურჩევლათ—თუ ვინაა დამნაშავე—მოსამსახურეებს აკისრებს იმ ჯილდოს ნახევარის გადახდას, რომელიც დასახიჩრებულს უნდა მიეცეს. თუ რომ მოსამსახურეს რაიმეს ახდევინებენ სასამართლოს მიერ საქმის გაურჩევლათ, ამას ჯარიმა ეწოდება. კითხვა იბადება: აქვს თუ არა წარმოების პატრონს უფლება ასეთი დიდი ჯარიმების შეწერისა. სამრეწველო წესდების მე-148 მუხლი შემდეგს ამბობს: ჯარიმა, რომელიც მოსამსახურეს გადახდება სამუშაოს წესების დარღვევის ან დაუდევრობისათვის, არ უნდა აღემატებოდეს ხელფასის მესამედს, რომელიც მუშას განსაზღვრულ ვადაში უნდა მისცემოდა. ამასთანავე, მე-146 მუხ. ძალით იმავე წესდებისა წარმოების ადმინისტრ. უფლება აქვს დააჯარიმე მომუშავე ურიგო მუშაობისათვის, დაუდევრობისა და წესრიგის დარღვევისათვის. თუ რომ მომხდარ დასახიჩრებას დირექცია მუშების ურიგო მუშაობას მიაწერს და ყოველთვის, ასეთ შემთხვევაში, მოსამსახურეს დაუჭერს ხელფასის ერთ მესამედს, კითხვა იბადება: რას მოახმარს დირექცია ამ სახით შეგროვილ ფულს? რასაკვირველია, დირექციას აზრათ აქვს ასეთი საშუალებით შეკრებილი ფული თავის კასაში შეინახოს და მით წარმოების აქციონერთა დივიდენდი გაზარდოს, წინააღმდეგ შემთხვევაში ასეთი წესების, ანუ უკეთ რომ ვთქვათ სავალდებულო დადგენილების გამოცემას, აზრი არ აქვს. კანონის ძალით დირექციას არც იმის უფლება აქვს ასე მოიქცეს, ვინაიდან სამრეწველო წესების მე-152 მუხ. ძალით დგება საგანგებო თანხა, რომელიც უნდა დაიხარჯოს მუშათა საჭიროებაზე საფაბრიკო ინსპექციის ნებართვით. როგორც ვხედავთ, ტრამვაის დირექციის მოთხოვნას არ აქვს კანონიერი ნიადაგი, ვინაიდან, თუ მას გავარჩევთ, როგორც დასახიჩრებულთა დაჯილდოვების მოთხოვნას, ამ შემთხვევაში მე-8 პუნქ. 683 მუხ. ტ. X, ნაწ. I ძალით დირექციამ უნდა მიმართოს მთავრობის სასამართლოს და თუ მას შევხედავთ, როგორც ჯარიმას, მე-146 და 152 მუხ. ძალით მას ამის უფლება არ აქვს. წარმოვიდგინოთ, რომ დირექციას უფლება აქვს თავისი მიხედულობით დასახიჩრებულთა სასარგებლოთ მოსამსახურეებს გადაახდევინოს ჯამაგირიდან ნახევარი, მაშინ მუშებმა უნდა იმსახურონ ტრამვაიაზე იმ დრომდე, სანამ მათზე შეწერილი „ნედოიმკა" არ იქნება ანაზღაურებული. როგორი იქნება ეს „ნედოიმკა", არავის შეუძლია სთქვას; მისი რაოდენობა ყოველთვის დამოკიდებული იქნება თითოეულ კონკრეტიულ შემთხვევაზე. თუ ჯარიმა რამდენიმე ათასი მანეთი იქნა, იმ შემთხვევაში ვატმანები, გინდ სხვა მოსამსახურენი ვალდებულნი არიან განუსაზღვრელი წლობით იმსახურონ. მე-2214 მუხ. ტ. X ნაწ. I ძალით კი, პირადი დაქირავება (ЛИЧНЫЙ НАЕМЪ) ვერ გადასცილდება 5 წელს. ასე რომ, რაც არ უნდა ამტკიცოს ბ. დირექტორმა, ცხადია ყველასათვის, რომ ის ფეხ-ქვეშ თელავს იმ უფლებებსაც კი, რომელიც მუშებს მინიჭებული აქვთ საფაბრიკო კანონმდებლობით.

დასასრულ არ შეგვიძლია ჩვენი გაკვირვება არ გამოვთქვათ იმის შესახებ, რომ ზოგიერთი იურისტები, რომლებიც დირექტორ ბატაილისთან ახლოს არიან, თავს იკატუნებენ, თითქოს მათ არა გაეგებოდესთ რა ტრამვაის დირექტორის უკანონო პრეტენზიებისა.

Викторъ.

პროვინცია

ფოთი. 2 ოქტომბერს სუფსის გზაზ რევოლვერის სროლის ხმა მოესმა პოლიციას. როცა მისულა პოლიცია იქ, აღმოუჩენია, რომ ფაეტონით ფოთიდან წასულან ვახმისტრი სუფსის პოგრანიჩნი ოტრიადის კუზმა საკოლნი და ფელდშერი ივანე ბუკსკი. თან წაუყვანიათ მეარლნე სურგულაძე. როცა უკანასკნელისთვის უთქვამთ არლანზე დაუკარიო, მას ვარით უპასუხნია, რის გამო მთვრალ ფელშერ ივანე ბუევსკის ოთხჯერ ჰაერში გაუსვრია რევოლვერი და ერთი ტყვიით უცაბედათ დაუჭრია მეეტლე ფოჩხუა. ბოქაულს ამაზე ოქმი შეუდგენია და გადაუცია ადგილობრივ მომრიგებელ მოსამართლისთვის. დაჭრილი მეეტლე ფოჩხუა ბათუმის საავადმყოფოში გაგზავნეს.

— საქალებო გიმნაზიასთან არსებულმშობელთა წრის საერთო კრებაზე გამგეობის თავმჯდომარეთ აირჩიეს ქ-ნი ზნაჩკოვსკისა აირჩიეს, აგრეთვე გამგეობის დანარჩენი წევრებიც. როგორც ხმებია ზნაჩკოვსკისა უარს ამბობს თავმჯდომარეობაზე.

— 4 ოქტომბერს კულისებში მომხდარ ტრაგედიის შესახებ ჩვენ პოლიციის ოქმიდან შემდეგი გავიგეთ. როცა ფოთის საკრებულო დარბაზში არტისტ გალსკის მეთაურობით ლ. ანდრეევის პიესას „დღენი ჩვენი ცხოვრებისა" ადგენდენ, მესამე აქტის შემდეგ, როცა ფარდა დაშვებული იყო ვალენტინი სერგიასძე კაირანოვი (ფსევდონიმია—ნამდვილი გვარი კოპროვი) და არტისტკა ირინა ალექსანდერეს ასული სტეპანოვისა (გრიცის ქალი) წაღაპარაკებულან, რომლის დროს, როგორც პოლიციის ოქმი ამბობს, ვ. ს. კოპროვს ქ-ნი სტეპანოვა—გრიცისთვის უცენზურო სიტყვა უთქვამს. ქ-ნ გრიცს საზოგადო დარბაზში მყოფ, მეორე კუბინსკის პლასტუნის ბატალიონის „ხორუნჟის, ანდრია ანდრიაძე სოკოლოვსკისთვის (და არა სოკოლოვისთვის, როგორც ეს ჩვენ გვქონდა აღნიშნული) შეუჩვლია მოდიდა დამიფარე, მე შემურაცყვესო. სოკოლოვსკის შევარდნია „მოსართავ ოთახში" კორპოვს, მუცელში და თავში ხანჯლით სამი ალაგს მძიმეთ დაუჭრია. მიქმბერიძის საავათმყოფოში მიყვანისას, 10 წუთის შემდეგ კოპროვი გარდაცვლილა. ხორუნჟი ა. ა. სოკოლოვსკისთვის ადგილობრივ გამომძიებლებს ჩვენება ჩამოურთმევია და გადაუციათ ადგილობრივ გარნიზონის უფროსისთვის—რომელმაც 5 ოკტომბეს დაპატიმრებული ბათუმში გაგზავნა. როგორც წინასწარ გამოძიებიდან სჩანს, ყველა მოწმეები ისე აჩვენებენ, როგორც სინამდვილეში იყო, გარდა, ქ-ნი ი. ა. სტეპანოვა—გრიცისა, რომელსაც უთქვამს: თითქო სოკოლოვსკის ხელი ჰკრა კოპროვმაო.

— 5 ოქტომბერს, ღამის 10 საათზე პოლიციის მეორე უბანში ატყდა სროლა. როგორც გამოირკვა, პოლიციელ გუგუშვილს ავადმყოფობიდან ძლიერ დიდი სიცხე ქონებია და პოსტიდან შევარდნილა ბოქაულ კასპაროვიჩის სახლში და რამდენჯერმე გაუსვრია. შემდეგ იქიდან გამოვარდნილა და სომხების სკოლაში შევარდნილა. მას ახლოს ვერავინ მიეკარა. როცა რევოლვერის ართმევა მოუნდომეს, მან რამდენჯერმე გაისროლა. საბედნიეროთ, არავინ დაჭრილა. ავადმყოფი პოლიციელი დიდი ხნის ბრძოლის შემდეგ შეიპყრეს და აართვეს იარაღი. ის საავადმყოფოში გაგზავნეს, სადაც 40 გრად. სიცხე აღმოაჩნდა. როგორც ამბობენ, პოლიციელი გუგუშვილი ქკუაზე შემცდარა. **გაღია.**

ხვარბეთი (გურია). წელს გურიაშა რომ გვალვები იყო და მოსავალი ცუდია ეს ყველასათვის ცხადია. მიუხედავათ ამისა, რაც მოსავალი იყო იმის მოგროვებაზედაც კი ხელს უშლიან. მთავრობა მათ ახლავე სეასულის ფულს ახდევინებს, რომელიც მემამულეებმა (ნაკაშიძეები და ქარცივაძეები) თესვის დროს გადაახდევინეს. გლეხები ეუბნება მთავრობას—ჩვენ ფული უკვე გადავუხადეთ მემამულეებს.

საქმე ასე ყოფილა: მიწების პატრონებს ქონებიათ მიწის ბაჟი გადასახადი და ამ ფულს კრებს მთავრობა გლეხებიდან. ამ დროს მემამულეები სდუმან. ისინი არაფერს არ ამბობენ „სტრაჟები" ყანებში არავის არ უშვებენ, სანამ ფულს არ გადიხდიან. გლეხი გამზადებული ყანის მოსატეხათ სახლში ბრუნდება, აღარ იცის რა ქნას.

30 სექტემბერს ამის შესახებ მოხთა სთაფილს კანცელარიაზე ყრილობა. მამასახლისი კაკაბაძე აცხადებს: „ბრძანება მაქვს მაზრის უფროსიდან, რომ ყანის ფული მე უნდა მოვკრიფო და წარვადგინო. ამას გარდა სხვა გადასახადებია კიდევ, მაგრამ ის შემდეგ იყოსო". გლეხებმა უპასუხეს: „ჩვენ ეს ფული გადახდილი გვაქვს და გვიქანი წაღდობა ნუ გადაგვახდევინებთ. „თქვენ ეს ფული გადიხადეთ, მე წარვადგენ, გამოიძიებენ და თქვენ ფულს ვისაც გადახდილი გაქვს უკან დაგიბრუნებენო". უპასუხა მამასახლისმა. ზოგიერთი გლეხი, თუ იშოვნა ფული, იმ იმედით, რომ „გამოიძიებენ დამიბრუნებენ" ისევ იხდის, ხოლო ვისაც არ აქვს, სცდილობს იშოვნოს, მაგრამ ვისგან? **ნაპერწკალი.**

საჯავახოს მხარე (გურია). როგორც ყველგან, მთელ დასავლეთ საქართველოში, ისე საჯავახოს მხარეშიც, რასაკვირველია, წელს ძლიერ მცირე მოსავალია. შიმშილი აუცილებელია. ზოგიერთები ფიქრობენ, რთველის შემდეგ, ამ შემოდგომაზე სიმინდის ნაჩალვეში დასთესონ ხორბალი—პური. ეს ფრიად გონიერი მოსაზრებაა და ამით უეჭველად შეიძლება თავიდან აიცილოს ხალხმა საშიშარი შიმშილობა. თუ პურს მთა ადგილებში მაინც დასთესენ ადრე მოიმკება და იმ ნაპურალზე შეიძლება დაითესოს ლობიო და სიმინდიც. აი ასეთი აზრის არიან ზოგიერთ სოფლებში, სადაც ჯერ პურის თესვა ჩვეულებად არა აქვთ და მხოლოდ სიმინდით ირჩენენ თავს. ფრიად სასარგებლო იქნება ყველასათვის თუ ამ გონიერ აზრს ყურ არ აგდებს ხალხი და შეასრულებს.

ასეთ გაჭირვებასთან ერთად ხალხს კისერზე აწევს ათასგვარი გადასახადები და ზედმეტ ტვირთად, რასაკვირველია, სტრაჟნიკების შენახვა. როგორც გადმოგვცეს, შესაძლებელია, რომ ხალხმა ითხოვოს „პრიგოვორით" სტრაჟნიკების პოსტის მოხსნა. საჭიროა ამ საშუალების ცდაც.

„შეკბენილი".

წერილები რედაქციის მიმართ

ბ-ნო რედაქტორო! უმორჩილესათ გთხოვთ ალაგი დაუთმოთ თქვენ პატივცემულ გაზეთ „მომავალში" ამ ჩემს პატარა წერილს.

5 ამ თვეს დილის 10 საათზე მივედი ბ-ნ სიმონ კონტრიძესთან, როგორც სახელგანთქმულ „ექიმთან". შინიდან მეკითხა ჩემ სახლების შესახებ საქმის ვითარება, მე მასთან თამამათ შევედი და არავითარ საფრთხეს არ მოველოდი. ბ-ნმა კონტრიძემ ნახევარი საათის შემდეგ დამიბარა და როცა მივედი დანიშნულ დროზე თავის მოსამსახურე სხვაგან გაგზავნა, მე კი მითხრა: „ახლოს მოდი და ყველაფერს გეტყვიო". როდესაც ახლოს მივედი, მითხრა შემდეგი: „რათ გინდა სახლებზე მაგდენი ხლაფორთობა და ტანჯვა, როდესაც უიმისოთაც კარგათ იცხოვრებო". ამოიღო სამი თითო თუმნიანი და მომაწოდა ხელში, მე განკალმა ამიტანა, ვერ მივხვდი თუ რას ნიშნავდა ეს. შემდეგ დამიწყო ლაპარაკი: „მე შენ ყოველ თვე ხუთ თუმანს მოგცემ და თუ გსურს, ჯვარსაც დავიწერ შენზეო" (ბ-ნი კონტრიძე ცოლშვილიანია) ამ დროს მწვდა ხელში და უნდოდა საშინელი ძალადობა ეხმარა, მე ძალა მოვიკრიბე, ხელიდან გავუსხლტი, მისი სამი თუმანი (ქაღალდის ფული) ნაფლეთებათ ვაქციე, თვალებში მივაყარე და მივაშურე კარებისკენ, რომ გარეთ გამოვვარდნილიყავი. მე საშინელი ყვირილი მოვრთე და როგორც იყო, დიდი დავიდარაბის შემდეგ ხელიდან გავუსხლტი და კარებში გამოვვარდი, ისიც უკან გამომიდგა და შემდეგი მომაძახა: „დედა ნუ წაგიწყდება, რაც იყო იყო, ნურას იტყვი ამის შესახებო".

ვამჟღავნებთ ამას, რომ მით სხვები ვიხსნა ამ ვაჟბატონის საძაგელი თავაშვებულობისაგან.

მ. ნაკაშიძე *).

პასუხათ ექიმ ი. ბუხბინდერს.

„მომავალის" მე-30 №-ში ექიმ ბუხბინდერს მოუთავსებია წერილი, რომლითაც ის მოითხოვს ჩემგან ავისადო ნიდაბი და ...ვე სამედიატორო სასამართლოში. ექიმ ბუხბინდერზე სულ რამდენიმე ადგას მოუთავსებიათ სხვადასხვა ავტორებს შენიშვნა და ამ უკანასკნელ გარემოებას ისე გაუბრაზებია ექიმი, რომ ყველა ავტორების ყინი მოუსურვებია მარტო გოლდემარზე იყაროს. მაგრამ ბ-ნო ექიმო, სანამ პიდაპირ თქვენ მოთხოვნაზე გიპასუხებდე, ნება მიბოძეთ გკითხოთ: რის დამტკიცებას ფიქრობთ თქვენ ჩემგან სამედიატორო სასამართლოში? რადგან აქაური საზოგადოება (მთელი თუ არა ნაწილი მაინც) „ყველამ კითხულობს" დაწერილს, გთხოვ კონკრეტულათ აღნიშნოთ სახელდობრ რა უნდა დაგიმტკიცოთ თქვენ გოლდემარმა? მანამ თავის თავათ ცხადია, ჩემ მიერ მედიატორების დასახელებას არავითარი აზრი არ ექნება, მით უფრო, რომ მე ვგონებ გოლდემარს მისი შენიშვნისთვის, რომელიც „მათრახ-სალამურის" უკანასკნელ ნომერში იყო მოთავსებული, ვერც კი აგებინოთ პასუხი. რაც შეეხება ნიდაბის ახდას, ამაზე უნდა მოგახსენო, რომ სრულიად შეუძლებლათ მიმაჩნია ის, თუ მხედველობაში მივიღებთ იმ კომპანიას, რომელსაც ლეგალურათ და არა-ლეგალურათ აწარმოებენ აქ ზოგიერთნი ვაჟბატონები და მათი ავანჩავანნი. თუ ჩვენთვის აუცილებლათ საჭირო იქნება სამედიატორო სასამართლო და ამაში კი შევთანხმდებით, რა საჭირო იქნება ნიდაბის ახდა? თქვენ დაასახელებთ მედიატორებს, მეც ჩემი მხრით, ისინი შეიკრიბებიან და გამოტანებენ განაჩენს.

არსებითათ კი თქვენი სურვილი სამედიატორო სამართალში გაყოფაზე ნიდაბ-ახდელიათაც (სახელი და გვარის გაზეთში გამოუცხადებლიათაც) დაკმაყოფილებული იქნება. თქვენ სამედიატორო სასამართლო ხომ ნიდაბის ასახდელათ არ გინდათ?! მაშ, გელით თქვენგან ბრალდების განსაზღვრას.

გოლდემარი.

---

*) ვბეჭდავთ ამ წერილის ავტორის დაჟინებით სურვილისამებრ სრული მისი პასუხისმგებლობით.

რედ.

რედაქტორ-გამომცემელი
ნ. მელიქ-მახნაზარიანცი

ექიმი
პ. არღაზიანი
ბავშვების და შინაგანი ავათმყოფ.
კუთხე მელიქოვისა და ალექსანდროვის ქუჩისა ინტენდანსტვოს პირდაპირ. მე-9 უჩასტკა: დილის 9—12 ს. და საღამოს 5—7 საათამდის.
Угол Меликовской и Александровской ул.

მიიღეთ
სალდათის ძველი
შინელი
შუა ბაზარში, მეტყავის მაღაზიაში, ძმათა შარბაბჩევთან. (2—2)

სტამბა ამხ. „შრომა". რუსის ქ. № 3